

MOSONMAGYARÓVÁRI VÁROSVÉDŐ EGYESÜLET

Irtsuk a parlagfüvet!

Mosonmagyaróvár
2001

Kiadja
a Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület

Szerkesztette
Dr. Nagyné Majoros Györgyi
a Propaganda Szakosztály
vezetője

Lektorálták az előadók

Címkép
A parlagfű elterjedése városunkban a nyár közepén

Színjelzés:

Fehér	–	parlagfű nem található
Sárga	–	elszórta (5-10) található
Zöld	–	kisebb csoportokban (10-20)
Piros	–	nagyobb foltokban (20-50)

Fotó
Moldoványi Géza

Készült
Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata
és a
Mosonmagyaróvári Környezetvédő Egyesület
anyagi támogatásával
200 példányban

MONOCOPY BT Nyomda sokszorosításában
Mosonmagyaróvár
2001.

Irtsuk a parlagfüvet!

A Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület által
– Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata
anyagi támogatásával –
rendezett

VÁROSI PARLAGFÜMENTESÍTÉSI PROGRAM
előadásai és dokumentumai

BEVEZETŐ

2001. március 22.

Dr. Nagy György

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Vendégeink!

A parlagfű – tudományos nevén *Ambrosia artemisiifolia* – ez a hazánkban ma már igen veszélyesnek minősülő gyomnövény az 1800-as évek elején került Európába. 1908-ban Orsovánál észlelték először, 1922-ben jelent meg Somogy megyében, 1950-ben a Dél-Dunántúl teljes területén, ma meg – a hegyvidék kivételével – szinte az egész országban megtalálható.

A parlagfű gyomnövények közötti területi aránya szerint hazánkban 1950-ben a 21-ik, 1970-ben a 8-ik, 1987-ben már a 4-ik.

A parlagfű terjedésével természetesen a pollenjétől szenvedő betegek száma is egyre több. Városunkban a szakrendelésen nyilvántartott betegek száma, amíg 1987-ben mintegy 100 volt, addig ma már eléri évente a 3000 főt.

Teljesen indokolt tehát, hogy Mosonmagyaróvár Város Önkormányzatának Képviselő Testülete tavaly tavasszal helyi rendeletet alkotott – az allergiás megbetegedések csökkentése érdekében – a parlagfű városon belüli terjedésének visszaszorítására.

A Város- és Faluvédők Szövetsége tavaly augusztusi, mosonmagyaróvári Közgyűlése – Egyesületünk javaslatára – határozatban (I. Dokumentumok, 38.o.) hívja fel a Szövetség tagegyesületeinek a figyelmét arra, hogy tekintsék kiemelt feladatnak a településük parlagfűmentesítését, és lehetőségeiken belül tegyenek meg mindent a mentesítés kezdeményezésére.

A Szövetség határozatának szellemében Egyesületünk VÁROSI PARLAGFÜMENTESÍTÉSI PROGRAM-ot hirdet, amiben széleskörű tájékoztatások és megfigyelések révén kíván hozzájárulni a helyi rendelet minél eredményesebb megvalósításához.

E fontos közérdekű városi ügyben együttműködésre kértük fel a Mosonmagyaróvári Környezetvédő Egyesületet és a Kertészek és Kertbarátok Mosonmagyaróvári Szövetségét – amint ezt a február 26-án kelt első, közös felhívásunk is tanúsítja (1. ábra) úgy, hogy – tisztelt hallgatóim – ezúton mindhárom egyesület nevében köszöntöm Önöket, akik meghívásunkat elfogadva, az első VÁROSI PARLAGFÜMENTESÍTÉSI PROGRAM első előadásán megjelentek.

Tervünk szerint itt, a Flesch Károly Kulturális Központban három felkért szakember fog előadást tartani arról, hogy milyen a parlagfű (március 22.), milyen megbetegedést idéz elő (április 5.) és mit tegyünk e veszélyes gyomnövény ellen (április 26.).

Ezzel párhuzamosan két kiváló diplomadolgozatos mérnökjelölt március 26-31. között az általános iskolákban, illetve március 29-én a Mosonmagyaróvári Környezetvédő Egyesületet FÖLD NAPJA rendezvényén, majd egy allergológus és egy herbológus június 11-én a GIMNÁZIUM NYÍLT NAPJA keretében fog tájékoztatást tartani a parlagfűvel kapcsolatos ismeretekről, tennivalókról.

A továbbiakban májustól a virágzás kezdetéig figyelemmel kívánjuk kísérni a város egész területén a parlagfű megjelenését. Ezekről a tapasztalatokról hetenként fogjuk tájékoztatni a város környezetvédelmi felügyelőjét. Ehhez felkértük a város területét átfogó öt civil szervezetet (Majoroki és Mosoni Polgári Kör, MOFÉM Körzeti, Városközponti és Ipartelepi Egyesület), hogy önkéntes segítőik figyeljék rendszeresen területükön a gyomhelyzetet és az erre a célra kiadott megfigyelési kartonokon minden hétfőn jutassák el Egyesületünkbe észrevételeiket.

Hölgyeim és Uraim!

Ennyiben kívántam tájékoztatni Önöket az első VÁROSI PARLAGFÜ-MENTESÍTÉSI PROGRAM-unkról, aminek ez évi zárásaként kiadványban adjuk közre mind az elhangzott előadások szövegét, mind az év során a parlagfű-mentesítési programmal kapcsolatban történtek dokumentumait.

Most pedig engedjék meg, hogy valamennyiünk nevében tisztelettel köszöntsem Stipkovits Pál polgármester urat, akinek Hévízről – a polgármesterek mai országos tanácskozásáról – első útja ide vezetett, hogy a 2001. évi VÁROSI PARLAGFÜMENTESÍTÉSI PROGRAM-ot megnyissa. Köszönve megtisztelő megjelenését, kérem tartsa meg megnyitóját.

AMBROSIA ELATIOR (PARLAGFŰ)

Hol található?

A parlagfű csaknem mindenütt előfordul. Házunk körül, kertekben, utak- és járdaszegélyek mentén, árokparton, városunkban a Lajta-ágak partján, gyepben és tömegesen az elhanyagolt, rudelős területeken. A települések határáiban, a bozóthérsé váró, ún. gazdátlan területek különösen nagy állományt nevelnek.

Miért káros az emberi szervezetre?

Sokan nagyon érzékenyek a növények virágporával, pollenjével szemben, ami a légúti allergia leggyakoribb előidézője. E tekintetben különösen jelentős a parlagfű szerepe, mert pollenje – más növényfajok pollenjével összehasonlítva – nagyobb, durvább, érdeesebb felületű, s belélegezve vagy szembe kerülve rendkívül ingerlő hatással.

Hogyan védekezzünk ellene?

Legeredményesebben a parlagfű fiatal növénye pusztítható. A házi kertben és a házunk, kertünk előtti közterületen akár kézi gyomlálással, akár gyomirtó kapálással, a városi közterületeken pedig a rendszeres gépi kaszálással.

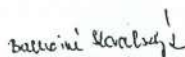
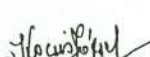
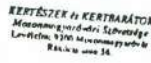
A fiatal növények iratásának rendszeressége azért fontos, mert a parlagfű magja március végétől május közepéig tömegesen, de szóróványosan akár a lenyésződésnek végéig is csúszkál. Amíg tehát a virágzás kezdetéig (július vége, augusztus eleje!) kigyomlálunk vagy lekaszálunk, az már nem fog virágozni, s nemcsak hogy pollent nem termel, de magot sem hoz, mérték a következő évek kelését is gátoljuk ezáltal.

A védekezés szempontjából a virágzásra kerülő időszak azért is rendkívül fontos, mert ilyenkor még nincs a levegőben parlagfű-pollen, ezért bárki – a szénanátha veszélye nélkül – végezheti a növény iratását.

Fogjunk össze!

Széchenyi mondta egykoron: "Egynek minden nehéz, soknak semmi sem lehetetlen!" Nos, e tanítás szellemében kezdeményezzük, a városban működő valamennyi civil szervezet hasson oda, hogy tagsága minél eredményesebben vegyen részt Mosonmagyaróvár parlagfű-mentésében.

Mosonmagyaróvár, 2001. február 26.

 (Dr. Nagy György) Mosonmagyaróvári Véde Egyesület	 (Ballainé Kovács Éva) Mosonmagyaróvári Környezetvédelmi Egyesület	 (Kocsis József) Kertészek és Kertbarátok Mosonmagyaróvári Szövetsége
		

1. ábra: A parlagfűmentés első felhívása

MEGNYITÓ

2001. március 22.

Stipkovits Pál

Igen nagy tisztelettel köszöntöm Önöket, akik kifejezték a téma iránti érdeklődésüket. Azt hiszem, régóta beszélünk erről a problémakörrel, de igazából megfogni nem tudtuk az eddigi időszakig. A parlagfű mostmár a város lakosságának nagyon jelentős részét személyesen is érinti. Azokat, akiket érint, rendkívüli módon megkínóz ez a növény és a vele szembeni küzdelmet nem lehet csak spontán módon indítani. Meg kell tervezni, meg kellett szervezni és nagyon örülök annak, hogy voltak akik ezt felkarolták, megpályázták.

Az egész parlagfű elleni támadást valamilyen formában meg kell alapozni. Fel kell tární, hogy *mi ellen* kell védekezni, fel kell tární, hogy *hol* kell védekezni, fel kell tární, hogy *mikor* kell védekezni és *mindezt tudatosítani* kell a lakosság körében. Amikor erre a célra az Önkormányzat a költségvetésből – kimondottan erre a célra! – 3 millió forintot elkülönített, akkor ezzel azt is szerette volna kifejezni, hogy nagyon komolyan gondolja ezt az ügyet.

Azután, amikor jött ez a programajánlat és felvetődött, hogy nemcsak a három előadásról van szó, hanem szélesebb körű szervezésről, örömmel támogattuk. Külön örülök annak, hogy a sajtó is mellé állt és beharangozó cikkével széles körben felhívta a figyelmet erre, a most induló akcióra (2. ábra). Reméljük, szerintem mindenképpen, amire a parlagfű megjelenik a közterek, árokpартok, elhanyagolt parlagok területén, addigra már tudni fogja a lakosság, az iskolások, hol és hogyan kell a parlagfű elleni támadást megindítani és az offenzívát végrehajtani.

Örülök annak, hogy fiatal gazdászok, akik ezt a témát diplomadolgozatként kidolgozták, vállalták azt, hogy a fiatalság körében megismertetik ennek a témának a fontosságát, és a legfontosabb ismeretekkel ellátják hallgatóságukat. Azt követően pedig a kiadványok és a szórólapok, amelyek szintén ennek a programnak a részei – az egész csomag közel 600 ezer forintot tesz ki – széles tömegekhez

Parlagfű: Addig irtani, amíg nem virágzik!

Gyökerestül a gyomot

A parlagfű (Ambrosia elatior) az 1950-es évek végén jelent meg hazánkban, s úgy tűnik, területszerző diadalja óta mind sikeresebb. Az agresszív gyomnövény birtokba veszi a kerteket, árokpartokat, a művelés alól kivont „gazdátlan” földeket. A fészkes virágzatú növények közül neki van a leggyorambabb virágzása, mely valóságos beleragad a légzőszervek falába, s az arra érzékenyeket irritálva már-már elviselhetetlen tünetekkel járó „szénanáthát” okoz. Egyéni védekezésként a növény által terjesztett régiók lenyészőszakbéli elkerülése jöhet szóba, de ez a csak keveseknek adódó lehetőség ideiglenes megoldást jelent csupán.

A visszavonulással ellentétben nagyobb és tartósabb sikert ígér a támadás, ezért a Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület a környezetvédelemmel, valamint a kertészek és kertbarátok szövetségével karöltve három előadást állított össze a Flesch Károly Kulturális Központ nagyküldőjében. Holnap délután 5 órától dr. Csizsér Gyula egyetemi tanár beszél a hallgatóság előtt a parlagfűről. Április 5-én dr. Szalai Zsuzsanna főorvos ismerteti a növény okozta ártalmakat, s az ellenük való védekezés lehetőségeit, április 26-án pedig dr. Reisinger Péter intézetigazgató a gyommal szemben bevezethető agrotechnikai eszközök azeandjait mutatja be. Mindhárom előadás végén az elhangzottakat ki anyaggal is kiegészítő filmet vetítenek az érdeklődőknek.

E sorozat a széles körű felvilágosítás kívánja szolgálni, de nyilván nem juthat el mindenkihez. A városvédők ezért úgy gondolják, hosszú távon az ifjúság megnevelése, környezettudatosságuk fejlesztése lehet a leginkább célravezető. Továbbgyűjtük most

beszegt két, diplomamunkáját rövidesen e témakörben megvédő egyetemi hallgató is: Pölöskei Anikó és Párkányi Gábor vállalták, hogy március 26. és 30. között végigjárják a város általános iskoláit, ahol rövid tájékoztatójuk után válaszolnak a gyerekek által feltejt kérdésekre.

A parlagfű-mentesítési akció harmadik iránya a média közreműködése és szórólapok osztása lesz. A kis információs papírok minden alapvető tudnivalót tartalmaznak, amit az Ambrosia elatiorral kapcsolatban ismerni kell. Először a két kiderül, hogy hol találkozhatunk a veszélyes, sok szenvedést okozó gyommal, miért káros a növény az emberi szervezetre és miként érlelem védekezni ellene. Az összefoglaló felhívó lapocskán kulcsmondata, hogy a parlagfűvet virágzásának kezdetéig, azaz július végéig szorgalmasan elejét kell gyomlálni vagy lekaszálni, mert így nem képes pollen termelni, sem magot hozni, vagyis területszerző erőt az emberrel szemben évről évre megcsökken.

Réti Marietta

ALATTOMOS KÖZELLENÉS: Pollenje a légutakba vagy a szembe jutva rendkívül ingerlő hatású.

nyitány

2. ábra: A parlagfűmentesítési program első sajtófelhívása

jutnak el. Felvetették nekem, hogy vajon szabad-e erre a célra 600 ezer forintot áldozni, nem lenne-e értelmesebb ezt a 600 ezer forintot arra szánni, hogy irtsuk és vágjuk? Azt mondom, nagyon fontos, hogy egyszer mindenkiben tudatosítsuk, miről van szó, tudják meg az emberek, mi a jelentősége ennek a témának, tudják meg ennek a természetét, s mindazt, amit előzetesen is elmondtam. Gondoljuk végig, hogy *mit, hol és hogyan* kell a védekezés érdekében megszervezni. Éppen ezért támogatom ezt az egész programot. Köszönöm, hogy a média is segít ebben, mert ezt e nélkül nem lehet kiközvetíteni. Az a beharangozó, ami az egész programot elindította, érzékelteti azt, hogy ez nagyon komoly program. Sajnálom, hogy nincs itt az Idegenforgalmi és Városfejlesztési Bizottság elnöke, Nagy Sándor úr, hiszen ő is ennek az ügynek harcosa. Nagyon komolyan küzdött ennek a 3 millió forintnak az elkülönítéséért. Azt gondoltam, hogy a mai napon ezt a programindítást ő is megtiszteli, de lehet, hogy majd később csatlakozik.

Az Önkormányzat nevében ezúton is köszönetet mondok az ötletgazdáknak, és kérem, az előadássorozat keretében elhangzottakat kiadványukban minél szélesebb körben tegyék közkinccsé, hogy azok ismeretében is minél többen tudjanak segíteni visszaszorítani a parlagfű terjedését városunkban.

E gondolatok jegyében nyitom meg az első VÁROSI PARLAGFŰ-MENTESÍTÉSI PROGRAM-ot.

Előadások

Amit a parlagfűről tudni kell

2001. március 22.

Dr. Czimber Gyula

Igen tisztelt tanácskozás, hölgyeim és uraim!

Az a megtisztelő szerep jutott nekem, hogy ezt a – nagyon kellemetlen betegséget okozó – növényt, a parlagfüvet Önöknek bemutassam.

Ha nagyon hivatalos akarok lenni, akkor azt mondom, hogy a *parlagfű* vagy *vadkender* vagy *ambrózia*, az *üromlevelű fű* – meg igen sok magyar nevét sorolhatnám még fel – ez a fészkes virágzatúak családjába, az úgynevezett **Compositae**, újabb nevén az **Asteraceae** családba tartozik. Tudományos neve **Ambrosia artemisiifolia**, régebben pedig úgy emlegették, hogy **Ambrosia elatior**. Ez a növény tudományos bemutatkozása.

Bizonyára önöknek a figyelmét felkeltettem azzal, hogy két nevet is mondtam. Az első név, az *Ambrosia*, mindkettőnél megegyezik, a második névnél – *elatior* és *artemisiifolia* – történt változás. Korábban, meg amit itt most kaptak önök szórólapot, az *Ambrosia elatior* szerepel, közben az összes magyar botanikai irodalom úgy emlegeti, hogy *Ambrosia artemisiifolia*. Most, ha én nem mondom el, hogy ennek a neve miért változott meg, akkor azt mondhatja bárki, nem is arról beszéltem, amiről a szórólap szól, hanem valami másról. Kérem szépen az az igazság, hogy mint igen sok növény a termesztett növények körében is, meg a természetes flórában előforduló növények körében is olyan, amelyik nem egy alakú, hanem igen sokféle változata, formája, alfaja stb. található. Ennek a növénynek, amelyik Északamerikából származik, máig számtalan változata található és rendkívüli módon elterjedt. Amerikában három alfaját különböztetik meg, és a három alfaja közül azt az alfajt, ami legjobban hasonlít a fekete üröm levelére, úgy nevezték el, hogy “*subspecies artemisiifolia*”. A fekete üröm tudományos neve ugyanis *Artemisia*

vulgaris. Az Artemisia leveléhez hasonlít, ezért artemisiifolia, amiből a "folium" levelet jelent. Mivel ez a harmadik alfaj található meg Európában a legnagyobb mennyiségben, ez vált leginkább közmopolitává, azért ennek a növénynek megváltoztatták a nevét. Most nem a nagy összefoglaló neve, hanem itt a nagy összefüggő populációkat alkotó növényfaj, az Ambrosia artemisiifolia nevet kapta. A másik kettő Magyarországon alig található, egyszer-kétszer találkozom csak vele magam is.

Ebből a növénynevből az Ambrosia az olimpusi istenek halhatatlanságot biztosító eledele volt. Feltételezhető, hogy a Magyar utcai Ambrózia étterem azért kapta ezt a nevet, mert ha ott fogyasztunk valamit, halhatatlanok leszünk. Gondolom, a rendkívül sok, változatos salátának köszönhető ez, mert én még ambrózia-levelet semmiféle étékben nem találtam. A görög mitológiában találjuk meg tehát nevének az első felét, a másik fele – az artemisiifolia – az öröm leveléhez hasonlító parlagfűre utal.

Mielőtt ide jöttem, utánanéztem, vajon hol található ez valami gyógynövényes könyvben. Csak annyit írnak róla, hogy levelét teának használták gyomorgörcsök ellen, tehát nem nagyon használatos.

Amikor nekem az a szerep jutott, hogy bemutassam itt ezt a növényt, őszintén arra gondoltam, hogy egyszerűen azt mondhatnám, aki nem ismeri, jöjjön ide, itt van egy színes ábra, nézze meg közelebbről, ez a parlagfű. Aztán meg azt is mondhatnám, hogy kiosztottuk ezeket a kis lapokat, annak a hátoldalán röviden leírtam a botanikáját, elterjedését, származását. Aki elolvassa, megtanulhatja belőle, hogyan néz ki a parlagfű. Ez így mind igaz, azonban hadd mondjam el azt, hogy olyan növényt, amit nekem úgy írnak le valahol, és én soha életemben nem láttam, akkor én nagyjából elképzelem mekkora lehet, milyen habitusú, mire használhatják, hol található, de ha a növényt nem látom, nem tudom megmondani, micsoda? Ha a növényt az ember nem fogja meg, nem látja közelről, nem nagyon ismeri fel. És innét van nagyon sokszor a gond, és innét van az, hogy nem tudjuk, mit is kell kiirtani. Ezért kell a növénynek közelebbről a habitusát, a felépítését elmondani.

Amikor azt mondom, hogy ezt a növényt nagyon sokan nem ismerik fel, akkor – engedjék meg – ennek bizonyítására három élményemet osszam meg önökkel.

Az egyik nem annyira az ismerettel kapcsolatos, de egy picit a későbbi mondókámhoz csatlakozom vele. A keszthelyi egyetemen 20-25 évvel ezelőtt dolgozó egyik tanársegéd – nagyon jó barátom – gyomász, tehát gyomnövényekkel foglalkozik és növénytermesztő. Azzal jött hozzám, hogy ott akarja hagyni a keszthelyi egyetemet és át akar jönni Mosonmagyaróvárra. Kérdeztem tőle – bár nagyon örültem neki, hiszen nagyon rendes ember – miért akar átjönni? Azt mondta: “Te azt nem tudod elképzelni, hogy én mit szenvedek akkor, amikor Keszthelyen, a Balaton környékén, a lápon, a túlsó oldalon virágzik az ambrózia. Majdnem megfulladok, az életem szenvedés.” Mondta, mondta, és szinte már az emlékektől is bevörösödött. El akar jönni Magyaróvárra, mert itt nincs ambrózia. Hát mondom, én ismerem az ambróziát, mert gyűjtöttük, és nem merem állítani, hogy Magyaróvárton nincs. De nézzünk utána! Körülmentünk a határban, kimentünk a kísérleti térre, és a kísérleti téren egy-két példányt találtunk. S akkor azt mondta az én kollégám: “Hát ne nagyon örülj, hogy ilyen kedves barátod lesz, mint én vagyok, ahogy aposztrofáltál, mert én ide nem jövök! Az, hogy kettőt találtunk, az azt jelenti, több is van. A talajok már fertőzöttek, sok lesz belőle.” Aztán kikötött Sopronhorpácson, azóta ott is annyi már az ambrózia, hogy nem tud vele mit kezdeni. Nagyon komoly gyógyszeres kezelésre szorul. Mivel nem tudta Horpácson kiirtani az ambróziát, az évi szabadságát a kőszegi Szabó hegyre menekülve tölti, mert ott az éghajlati viszonyok nem felelnek meg e növény számára.

Ez az egyik élményem, ami az ambrózia okozta ártalommal kapcsolatos. A másik rövidebb. Nagyon sok biológus-továbbképzést szerveztem. Az egyik alkalommal felmerült, hogy beszéljünk a természetgyógyászatról. Ezért természetgyógyász professzorokat hoztam össze és tartattam velük előadásokat. Ezek között volt olyan kollégánk, aki a természetgyógyászat növényes oldalát, a gyógy-növényeket hozta elő. Egy ilyen előadáson az ambróziát aposztrofálták. E továbbképzésen 150-200, néha 300 középiskolai

tanár, agrármérnök, kertész, erdész, egyetemi oktató vesz részt. Amikor az előadás elhangzott, a szünetben, vagy később a kiránduláson nagyon sok kolléga jött oda hozzám, hogyha itt a határban van ambrózia, akkor mutassam meg nekik közélről. Középiskolai biológus tanárokról volt szó (!), és ott döbbsentem rá, nem ismerik, nem mindenki ismeri az ambróziát. Azért nem ismerik, mert mindenki azt keresi, mekkora és milyen színű a virága, jó lenne-e dísznövénynek, mit lehetne vele kezdeni? De nem találja senki ennek a növénynek a virágát.

Hadd mutassak be néhány növényt, mindenképpen gyomnövényt, amit a természetben járó a virágáról ismer fel. Ha azt mondom: pipacs, azt égővörös szirmáról mindenki ismeri; vagy a kék búza- virágot mindenki ismeri. Nem is kell elmondani, milyen a levele, szára, termése stb, mert azt mindenki ismeri. Közötte mindenféle pipitér, mindegyik gyomnövény, ezek között is vannak allergének, amelyeknek a virágpora nagyon komoly problémát okoz. Vagy itt van egy másik, a konkoly, ami már jóformán nem található meg Magyarországon. A virágát mezei csokorba szoktuk kötni. Mindenki ismeri, ismerte, különösen az idősebbek. Nem hiába említtem a konkolyt, mert ez olyan gyomnövény, ami kezd eltűnni. Magyarországon védett gyomnövény lett, benne van a Vörös Könyvben. És az ambrózia, amivel most mi foglalkozunk? Ezt üjtük, verjük, irtjuk, és nem birunk vele. Ez biztosan nem lesz védett növényünk. Majd még utalok rá, mi az oka annak, hogy az egyik ilyen mértékben terjed, a másik meg kezd visszaszorulni. Ebben, a növény alaptulajdonságán túl, nagy szerepe van az intenzív mezőgazdálkodásnak is.

Azt mondtam bevezetőben, hogy ez az *Ambrosia artemisiifolia* a fészkes virágzatúak családjába tartozik. A szintén fészkes virágzatú napraforgó példáján kívánom bemutatni az ambróziát. A napraforgó a legjobban ismert fészkes virágzatú kultúrnövényünk. Azért nevezik fészkes virágzatú növénynek, mert az összes virága egy fészekben "összegyűjtve" található. Nagyon érdekes teremtménye ez a növényvilágnak. A fészkesvirágzat valamikor fürtös típusú virágzat volt. Ilyen az akác, különösen a lilaakác, vagy az aranyeső. A

fürtvirágzat a következőképpen módosul: a virágzatok egy helyre összetolódnak, a tengely megvastagszik, akkor létrejön pl. a kukorica torzsavirágzata. Ha a virágok nagyon összetolódnak és a tengely tányérszerűen kiszélesedik, s a virágok a tányér felületén helyezkednek el, jön létre a napraforgó. A napraforgótányér szélén olyan levelek vannak, amik fészekbe fogják össze az egészet. A szélén látható gyönyörű nagy sárga virágok tulajdonképpen a fészekvirágzatnak a nyelves virágai, középen találhatók a csöves virágok. A napraforgótányér 40 cm átmérőjű, az *Ambrosia artemisiifolia* fészekvirágzata csak 3-4 mm átmérőjű, ezért is ismerhető fel nehezen. Nyilvánvaló, ha a napraforgó tányérjában, a virágzatban, több ezer virág van, az ambróziáéban csak 10-15-20 virágot lehet találni. Az ambróziának nincsenek szélső, nyelves virágai, amiről könnyen fel lehetne ismerni, hanem marad a maga "szürke" valóságában zöldnek. Aki a növényekkel foglalkozik, annak a zöld a színtelen.

Tehát a napraforgót könnyű felismerni, a pipacsot, búzavirágot könnyű felismerni. Ha más fészkes virágzatú növényt nézünk, pl. a pipitérnek vagy a százszorszépnek bár pici fészkes virágzata van, de még mindig könnyű felismerni. A bógáncsféléknek nincsenek sugárzó szirmaik, rengeteg pici virág van a fészek közepén, de szép színes, ezért könnyű felismerni. A németek még dísznövénynek is ültetik. A katángkórónak meg csak nyelves virága van, ami a napraforgónál a szélén volt, csupa színes, könnyű felismerni. A pókhálós bojtornán sok fészek-pikkelylevele között 15-20 virága van, majdnem csak annyi virága, mint az ambróziának, de szép színes, ezért könnyű felismerni ezt is. A mezei acat, az az átkozott tüskés növényünk, a fészekvirágzata szinte összecukódik, csak a repítő pikkelyeket lehet látni, de még mindig felismerhető a virágáról. A betyárkóró az ambróziához olyan értelemben hasonlít, hogy ennek sem találok sokszor a virágát, pedig ott van a tetején. Olyan pici a fészekvirágzat, a fészekben olyan kevés virág fordul elő, hogyha nem virágzik, akkor azért nem ismerem, ha meg virágzik, akkor azért, mert annyira pici a virága.

Egy kukorica-tábla közepén egy csomó disznóparéj, nincs színes virága. Úgy találták a biológusok, hogy biztos ez az ambrózia (!). A

fűféléknek zöld virágzata van, hamar rámondjuk, hogy ez az ambrózia. Van itt egy növény, aminek nem látom a virágát, ez az *Ambrosia artemisiifolia*? Fel lehet ismerni ennyi növény után? Ennyi színes növény után ki ismeri fel? Mindenki azt mondja, csak közelebbről, nagyítóval lehet megnézni ezt a növénykét. Ha van mellette fekete üröm, végkép nem lehet tudni, melyik az ambrózia. Ha virágzik, tessék megnézni, fűzervirágzatai nagyon kecsesek.

Ez a növény meg tud nőni 1,5-2,0 m magasságúra is, de virágzik 30-40 cm magasság esetén is, és ha egymagában van egy kertben, nagyon mutatósra tud megnőni. Volt olyan kedves kollégám – és ez a harmadik élményem az ambróziával kapcsolatban –, aki majdnem kikarózta a szőlőjében. Olyan lenge, kedves, tetszetős habitusú. Mondta, nézzük meg, a söprűfűre hasonlít. Még nem virágzott, így még kevésbé lehetett felismerni.

Hát ez a baj ezzel a növényvel. Így igazoltam talán, hogy a mindennapi embernek borzasztó nehéz ezt a növény felismerni. Most, ha a virágzatát akarom bemutatni, akkor mindezek után a napraforgót tessék megnézni. A napraforgótányér és a tányér közepén a csöves

virágok. Ha egy virágot kiveszünk, látható az alsóállású magháza, a kaszat; majd a tulajdonképpeni szíromlevelek, a napraforgónál összenőve; csészelevele nincs, az szórképletté alakult. Ennek a belsejében van az 5 portok, de úgy, hogy ránőtt a szíromlevelekre; a portokok csővé nőttek össze, s a csövek közepén jön ki a bibeszál.

3. ábra:

Az *Ambrosia artemisiifolia*

Most bemutatom az *Ambrosia artemisiifolia* habitusképét (3. ábra). Lehet látni a virágzó példányon a legfontosabb alaktani bélyegeit. Amikor virágzik a növény, akkor a legkönnyebb felismerni, mert apró, pici kis harangocskákként lógnak a fűzér-

Ambrosia artemisiifolia
parlagfű

Artemisia vulgaris
fekete üröm

Cannabis sativa
vadkender

4. ábra: Összetévesztendő gyomnövények

virágocskák. Mind lefelé lógnak, ami azért érdekes, mert ez olyan fészekvirágzat, aminek a belsejében csak porzós virágok vannak, és így az esővíz nem jut beléjük. Ezek a portokok felrepednek és tartalmukat a szél repíti. Át kell kerülniök az alacsonyabban elhelyezkedő termős virághoz, ahol csak a bibe van. Minden olyan növényünk, ami szél megporzású, óriási mennyiségű virágport termel azzal a szándékkal, hogy biztosan eltaláljon a bibéhez, és az megtermékenyüljön. Ezek a termős virágok nagyon aranyosak, szolidan elbújnak itt az alsóbb régióban. Sokkal kisebb ezeknek a száma, mint a porzós virágoknak.

A "virágporfelhő" mértékére jellemző, hogy egyszer kora reggel ambróziával erősen fertőzött kukoricatábla mellett elhaladva, a gépkocsi ablaktörlője alig győzte a virágport törölni.

A szél, a függölges légáramlás a virágport felkapva hatalmas távolságokra képes azt elvinni. A városban még a 10. emeleten is irritálja az embert. Azt, hogy milyen magasra jut fel a virágpor, azt repülőgépekre rögzített ragasztós csíkokkal vizsgálják. Különböző magasságban lerántják a védőburkot, és egy idő után beemelik a csíkot. Ami virágpor ezalatt rátapad, azt mikroszkóp alatt megszámlolják.

Az ambrózia levelének felismerése érdekében három növényt tettem egymás mellé, amelyeket általában össze szoktak téveszteni (4. ábra). Ezek: a parlagfű, a fekete üröm és a vadmender. E három növényvel, ha külön-külön találkozunk a természetben, bármelyikre könnyen rámondjuk, hogy parlagfű, pedig a vadmender levele 3-5 levélkéből tenyeresen összetett, ami jellemzően megkülönbözteti az ambróziától és az ürömtől, mert ezek levele szárnyaltan tagolt, éppen ezért e kettőt már könnyebb összetéveszteni. Ami mégis különbség:

- a feketeüröm levele már tövétől levélkés, az ambrózia 2-3 cm-es levélnyele levéltelen;
- a feketeüröm levelének fonáka ezüstös, az ambróziáé zöld;
- a feketeüröm szára szögletesen bordázott, síma felületű, az ambróziáé hengeres és finoman szőrözött.

Az ambrózia csíranövényét (5. ábra) könnyű kihúzni a földből, de

a kifejlett növény gyökere olyan mélyre hatol, hogy már kihúzhatatlan. Ha viszont lekaszálják, még a szíklevelek hónaljából is új hajtás képződik.

Amerikából került át Európába, 1922-26-ban jutott el Magyarországra, s – a hűvösebb éghajlatú hegyvidékeink kivételével – ma már az egész ország területén megtalálható. Valamikor a 20. helyen állt, a 3 éve végzett gyomfelvételezéskor a búza és kukorica vetések gyomborításainak átlagában már az első helyre került.

Hol fordul elő? Szereti a bolygatott területet. Ha valahol 4-5 évig nem bolygatják a földet, ott még a második évben van, aztán eltűnik.

Későn – április végén – csírázik, ezért a korai, jól fejlett kultúrák beárnyékolják. Az ambrózia kiszorul a táblából, csak a szélén található meg. Nem bírja elviselni más növény társaságát.

Növényenként átlag 3500 magot érlel, ami viszonylag nem sok, de rendkívül biztos a csírázása. Csak az arra alkalmas időben csírázik és 40 évig is csírázóképes. Az optimális csírázási mélysége 2,5-3,0 cm, de kicsírázik a talaj felszínén is, viszont 6-7 cm mélyen már elfekszik. Ezért, ha leszántjuk, nem kel ki, amikor visszaforgatjuk, egy része kicsírázik, de még mindig sok mag marad a talajban. Ezzel szemben a konkoly azonnal, teljes egészében kicsírázik, alkalmazkodva ezzel a búzához, aminek gyomnövénye. Ezért lehetett gyomírtással majd teljesen kiirtani.

Amerikában az ambróziának vannak kártevői, nálunk semmi kártevője nincs. Nincsenek ellenségei sem, ezért terjed ilyen hihetetlen mértékben. Nemcsak hogy ellenségei nincsenek – ez alatt értem a vírustól a gombáig valamennyit – hanem az ökológiai körülmények miatt is igen jól érzi itt magát. Amerikában a sivatagi

5. ábra: A parlagfű csíranövénye

körülmények között nem tud magot hozni, nálunk viszont óriási mennyiségű magot termel. Minden olyan gyomnövény, ami betör egy más világba, ott – kártevői, kórokozói hiányában – nagyon gyorsan elszaporodhat.

A világ gyomnövényeinek 38 %-a két növény családba tartozik. Első helyen a pázsitfűfélék, második helyen a fészkesvirágzatúak vannak. Ez két olyan család, ami az egész világon elterjedt. Magyarországon első helyen állnak a fészkes virágzatúak. Mi lehet az oka, hogy a fészkes virágzatúak az egész világon, és Magyarországon is ilyen mértékben elszaporodtak? Ezek a fejlődéstörténet legmagasabb pozícióján álló növények. Legfiatalabbak, legutóbb kialakultak és legfejlettebbek, előzönlöttek az egész világot.

Ez az egyik. A másik ok, ami segíti szaporodásukat az, hogy minden fészkes virágzatú növény olyan kémiai anyagot tartalmaz, amelyet a többi növény nem. Minden növényben van biokémiai felépítettség, de az ambróziában olyan penetráns anyagok vannak – nagyon kellemes is lehet, gondoljunk például a kamillára, az is ide tartozik – amelyek minden más növényt kiszorítanak, elnyomnak. Ezek a növények olyanok mint a türelmetlen sorban álló, aki kíméletlenül könyököl, hogy előbbre jusson. Nem lehet őket kiirtani. Igazolja ezt az is, hogy ezeknél a növényeknél a legnagyobb mennyiségű allelopátikus hatású anyagot találunk, ami azt jelenti, olyan anyagot választ ki, ami más növény fejlődését gátolja.

A parlagfű a fészkesvirágúak családján belül is terjedőben van. Ha most a növényfajok sorrendjét nézzük a világon, az *Ambrosia artemisiifolia* az első 15 között szerepel. Magyarországon 1970-ben a 8. helyen volt, mára az első helyre került. A Duna elterelésével kapcsolatban a Szigetközben vizsgáljuk, hogy a talajvízszint süllyedése milyen hatással van a gyomokra. Azt tapasztaljuk, hogy rohamosan terjed itt is a parlagfű. Ezt a növényt – úgy tűnik – szántóföldi körülmények között rendkívül kegyetlen kémiai-biológiai módszerekkel lehet majd csak kiirtani. De ehhez mindenkinek össze kell fogni, még virágzás előtt ki kell húzkodnunk, mert ez fantasztikus harcós növény.

A parlagfű okozta ártalmakról

2001. április 5.

Dr. Szalai Zsuzsanna

Köszönöm szépen a megtisztelő meghívást, aminek nagy örömmel tettem eleget, ugyanis azt tapasztaljuk, hogy évről évre több az allergiás beteg, mind világszerte, mind Mosonmagyaróvárott.

Mondanék néhány szót, hogy mi is az az allergia. Bár látom, néhányan olyanok is ülnek a teremben, akik azt saját bőrükön tapasztalják. Ismerik mind az allergiás szénanáthát, mind az annak következményeként kialakuló egyéb tüneteit.

Az allergia a szervezet megváltozott reakcióképessége. Ez azt jelenti, hogy az allergiás emberekben, az arra hajlamos emberekben teljesen átlagos, banális ingerek kóros reakciókat váltanak ki. Bizonyára mindenkinek van olyan ismerőse, aki allergiás pl. a darázscsípésre. Bizonyos emberek meghalhatnak egyetlen csípéstől, annyira kórosan reagál a szervezetük erre az ingerre. Sokakat ismerünk, akik virágpor-allergiások. A pollen, bejutva a nyálkahártya területére, allergiás reakciót vált ki. Ismerünk olyan gyerekeket, akik tojás vagy tej elfogyasztása után bőrkiütéseket vagy excémás tüneteket produkálnak. Bizonyára vannak olyan ismerőseink, akik különböző fémektől – pl. a karóra fémje alatt – allergiás kiütéseket kapnak. Ez is túlérzékenységi reakció. Vannak olyanok, aki a penicillinre, vagy más gyógyszerre érzékenyek, s szervezetük hasonló reakcióra képes.

Az allergiás megbetegedés gyakorisága nagyon magas. A gyermekeknek kb. 20 %-a allergiás, és a felnőtteknek legalább 10 %-a. Lehet, hogy ezek erősen alulbecsült értékek! Az allergiás betegek száma évről évre nő, aminek az okát pontosan nem tudjuk. Vannak olyan feltételezések – mivel a civilizált társadalmakban ennek jóval magasabb a száma – hogy a civilizáció hozta ki. Erre utalnak azok az adatok, miszerint olyan területeken, ahol magas a környezetszennyeződés, ott sokkal agresszívebbek ezek a virágporok, sokkal gyakoribbak az allergiás megbetegedések, mint pl. a falusi környezetben. Azt is tapasztalják, hogy az egyre több allergiás szülőnek allergiás gyermeke

születik, ami valószínűsíti, hogy öröklődik a hajlam. Ha az egyik szülő allergiás, akkor annak a valószínűsége, hogy a gyermeke is az lesz, kétszeres, hogyha mindkét szülő az, akkor négyszeres. Ezek a genetikai adottságok. Amit még látunk, a férfiaknál kicsivel – nem sokkal – magasabb ez az arány. Ugyanakkor azt is megfigyelték, hogy azokat a gyermekeket, akiket nagyon védett környezetben nőnek fel, nem engednek játszani, piszkos kézzel szaladgálni, hanem üvegbúra alatt nevelnek, és azoknál a gyerekeknél is, akik nem esnek át banális légúti fertőzéseken, nos az ilyen gyerekeken gyakrabban jelentkezik az allergiás megbetegedés. Úgy tűnik, hogy azok a gyerekek, akik bölcsődébe és óvodába járnak, és állandóan taknyosak, mármint a fertőzés következtében, azoknál ritkábban alakul ki allergia, mint azoknál akik nagyon védett körülmények között nőnek fel.

Azt is megfigyelték, hogy azok, akik kis születési súllyal jönnek a világra, azok a babák gyakrabban lesznek allergiások. És ami még nagyon fontos, az anyai dohányzás! Azok a gyerekek, akiknek a környezetében az anya, illetve a többi családtag dohányzik, nagyobb valószínűséggel lesznek allergiások és lesznek asztmás tünetek, mert itt együtt éri több káros hatás a légutak nyálkahártyáját.

Az allergiás kórképek kialakulása a kortól is függ. Látunk egy ilyen láncot: születéskor a kisbabának még csak ekcémája van, kiütései esetleg a tejtől vagy a tojástól, ezután alakulnak ki a különböző száraz bőrelváltozások; valamikor 4-5 éves kor táján jelentkeznek az első náthás tünetek, amik szénanáthára utalnak, és később, esetleg a serdülőkor táján, a súlyosabb esetek, amik már asztmává is átalakulhatnak.

Mint már utaltam rá, számtalan anyagra lehetünk allergiások, különböző élelmiszerekre, növényi anyagokra, a házi poratkára, az emberek hámsejtjeivel táplálkozó kis élősködőre, ami egész évben okoz szénanáthához hasonló panaszokat az erre érzékeny betegeknél. Ugyanígy panaszokat okozhatnak a csótányok, a különböző élősködők, a gombaspórák, mind a házon belül, mind azok a gombaspórák, amelyek tavasszal és nyáron a külső légtérben megtalálhatók. A legnagyobb problémát mindenképpen a pollenek okozzák, és ezeken belül is a gyomok pollenjei.

Mik azok a tünetek, amik fellépnek az erre érzékenyeknél?

Kezdődik az allergiás szezon valamikor februárban; ilyenkor a fás növények kezdenek virágozni. Ilyenkor kezdődnek a betegek panaszai is. Nyitja a sort a mogoró. Később, olyan május-júniusban virágoznak a fűvek, akkor lesznek tünetei azoknak, akik a fűfélékre allergiásak. Átmeneti, július végi megkönnyebbülés után, amikor a szénanáthás betegek tünetmentesek, jön a nagy ellenség, a parlagfű, illetve a vele együtt virágzó feketeüröm. A feketeürömmel is egyre nagyobb mértékben találkozunk; fontos tudni, hogy szintén allergiát okoz, s ezért ugyanolyan intenzitással kell irtani, mint a parlagfűvet.

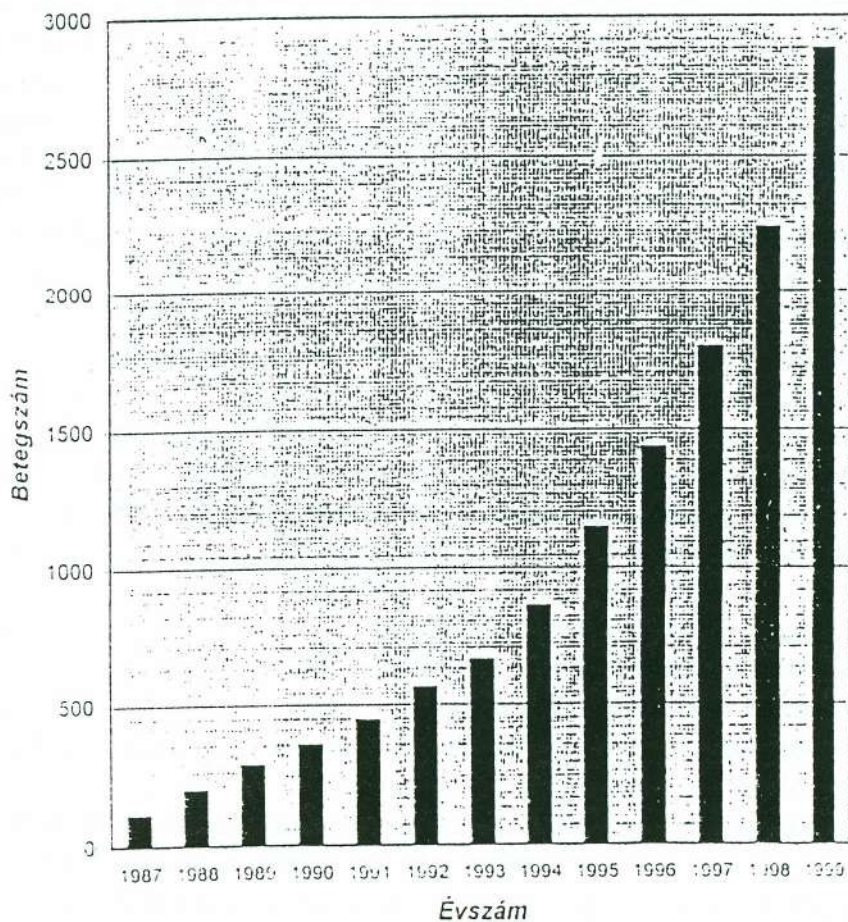
A légutak allergiás megbetegedései kétfélek lehetnek. Az egyik a szénanátha. Ez az orrnak az allergiás megbetegedése. A szénanáthás tünetek nagyon jellemzőek. Kezdetben a beteg azt hiheti, hogy síma nátha kínozza. Úgy gondolom, már annyira ismertek a szénanátha tünetei, hogy bárki könnyen el tudja különíteni a banális náthától. A szénanáthás betegnek viszket az orra, a szeme, a füle, a bőre, tüsszög rettenetesen. Vizes, híg orrfolyása van, néha elcsöppen az orra. Rengeteg zsebkendőt használ. A betegek már néha tudják is, hogy mire allergiásak. Olvassák az újságban, a könyvekben és tudják, hogyha tavasszal jelentkezik az allergiájuk, akkor a fűfélékre, augusztus-szeptemberben a parlagfűre érzékenyek.

Vannak olyan betegek, akiknél az allergiás szénanáthával egyidőben, vagy 4-5 év múlva kialakul az asztma is. Az asztma nagyon súlyos betegség. Kezeletlenség esetén súlyos légzési rokkantságot okozhat. Úgy tűnik, ennek a betegségnek a kialakulása nagyon szoros összefüggésben van a szénanáthával.

Az asztma korán felismerhető. Azok a betegek, akik szénanáthával jelentkeznak és mellette köhögnek, nagy valószínűséggel előbb-utóbb asztmásak lesznek. Száraz köhögésről, éjszakai köhögésről, illetve terhelésre jelentkező köhögésről van szó. Különösen jellemző ez fiataloknál, akik tornaórán arról számolnak be, hogy nem bírják a testi terhelést, a szaladás, futás végén fulladnak, sípol a mellkasuk, zihálnak.

Mit teszünk ilyen esetben, ha bejön a beteg vizsgálatra? Gondosan kikérdezzük, mik a tünetei, és ahogy elmondja, milyen a náthája, hogyan tüsszög, hogyan viszket, hogyan sípol a mellkasa, általában

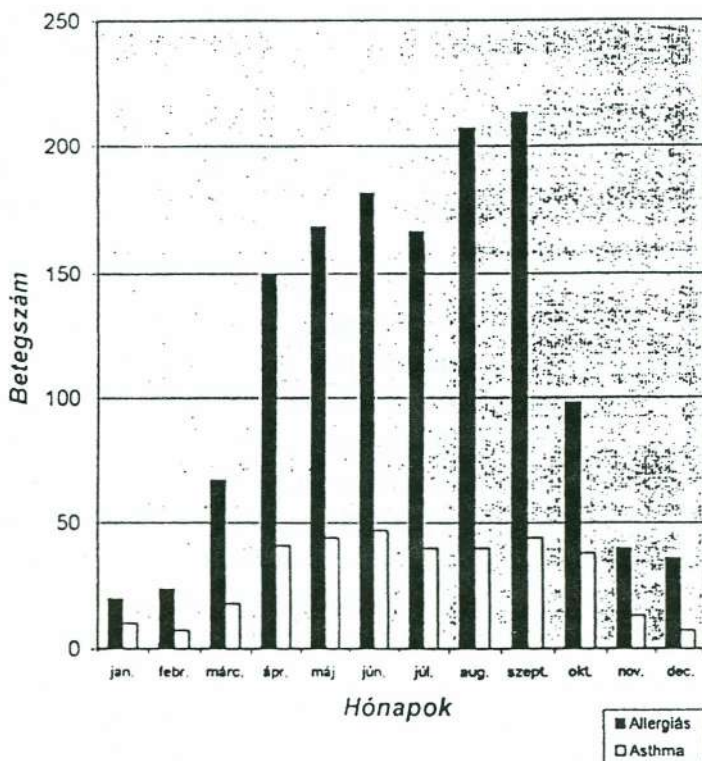
**Mosonmagyaróvári allergológiai szakrendelésen
nyilvántartott betegszám 1987-1999 között**

*6.ábra A mosonmagyaróvári allergológiai szakrendelésen
nyilvántartott beteglétszám 1987-1999 között*

már az elmondása alapján is tudjuk, hogy szénanáthás és azzal együtt asztmás vagy csak szénanáthás. Ezt vizsgálatokkal is alátámasztjuk, megcsináljuk a bőrpróbát. Megkarcoljuk a beteg bőrét és apró, allergén kivonatokkal bevont tapaszokat helyezünk rá. Allergiás beteg esetén apró, kis csalárgyök keletkezik egyik-másik tapasz alatt, és így azt is megtudjuk, mire allergiás a vizsgált személy.

Azoknál, akik köhögnek, fulladnak vagy sipolnak, és felmerül az asztma gyanúja, légzésfunkciós vizsgálatot végzünk. Számítógéppel vezérelt gép toldalékába befűj a beteg, és a gép által feldolgozott adatokból meg tudjuk állapítani, hogy van-e olyan betegsége, ami a légutak beszűkülését okozza, vagyis asztmás-e?

7.ábra: Az allergiás rhinitis és asthma előfordulási gyakorisága a mosonmagyaróvári allergológiai szakrendelésen 1999-ben

Mosonmagyaróvárott 1987 óta van allergológiai szakrendelés, és azt látjuk, hogy azóta óriási mértékben nő az asztmás betegek száma. 1987-ben 117 allergiás beteget tartottunk nyilván. El kellett telnie néhány évnek, míg a házi orvosok is felismerték, hogy van ilyen szakrendelés. Úgy gondolom, hogy az 1993-94-ig észlelt fokozatos növekedés annak tudható be, hogy minden korábbi, addig nem regisztrált beteg is eljött vizsgálatra. De ami már ezután következik, ez az óriási beteglétszám-növekedés, ez – azt hiszem – már valós betegszámnövekedés. Évről-évre több az allergiás beteg. Tehát egyre több olyan beteg jelentkezik, akinek abban vagy az előző évben és jelen pillanatban jelentkezett először a panasa. 1999 végén 2884 allergiás volt, 2000 végén 3300 fölött volt a nyilvántartott szénanáthások száma városunkban, illetve a környéken (6. ábra).

Mosonmagyaróvár vonzáskörzetének 73 ezer lakosából 50 ezer a felnőtt. Ezzel számolhatunk, mert a mi rendelésünkre mostmár elsősorban felnőttek jönnek, a gyerekeknek külön szakrendelés indult Mosonmagyaróvárott. Tehát a 14-16 év fölötti lakosság 4,8 %-ára tehető az allergiás betegek száma, vagyis minden huszadik ember szénanáthás. És ami még súlyosabbá teszi a helyzetet, a betegeknek egyre magasabb %-a asztmás.

Ami még nagyon érdekes, 1999-ben megnéztük, hogyan alakul a betegforgalom a rendelőkben. Azt vizsgáltuk, hogy januártól decemberig hány beteg, milyen eloszlásban jött, s ezt diagramban dolgoztuk fel. A sötét szín a szénanáthások, mellette a fehér oszlop az asztmások számát jelöli (7. ábra). Látható, hogy *a legtöbb beteg augusztusban és szeptemberben jön, vagyis a parlagfű virágzásának csúcsidején*. Valós azt monadni, hogy a jelen pillanatban ez a legagresszívebb növény, ez okozza a legtöbb gondot. Azt is láthatjuk, hogy a parlagfű virágzása körül viszonylag a legmagasabb a panasszal jelentkező asztmás betegek száma. Összességében a rendelési diagram alapján megállapítható, hogy nyáron igen nagy a betegforgalom, ami erősen megnő ősszel, alig van viszont forgalom december-januárban. Ebből is látható, hogy mennyire indokolt a parlagfű irtása.

A parlagfű elleni védekezésről

2001. április 26.

Dr. Reisinger Péter

Az ember az élővilág része, a természettől egyre jobban eltávolodva is szereti az állatokat, növényeket. A város köréngetegébe, annak sivatagi klímájába igyekszik valamennyit belopni az erdők, mezők, rétek hangulatából. Kertet varázsol a háza köré, ablakába muskátlit ültet, szereti az árnyas fasorokat, kellemes parkokat. Van, aki pénzt, fáradtságot nem kímélve gondolja környezetét, van aki azt vandál módon pusztítja, de olyanok is vannak – és sajnos egyre nagyobb számban – akik szenvednek, allergiával reagálnak a természet közelségére. A városi embert sújtja – allergizálja – a por, a közlekedésből és ipari tevékenységből keletkező légszennyezés, s az így érzékennyé tett ember tavasztól ősziig különösen sokat szenved a virágportól is. A sort a mogoró nyitja január végén, februárban, majd jönnek sorba a fák, fűfélék, virágos gyomnövények, s enyhülést csak a kemény téli hónapok hoznak.

A növényvilágot az ember – saját szemszögéből – haszon-, dísz- és gyomnövényekre osztja. Ebben a felosztásban gyom mindaz a növény, amit az adott területen nem magunk termelünk, így az előző évi haszonnövény árvakelése a következő év kultúrájában már gyomnak számít. Ez a felosztás meglehetősen önkényes és korántsem végleges. A végtelen növényvilág elenyészően kis százalékát vonta csak termesztésbe az ember. A civilizáció előretörésével viszont egyre több növény tűnik el, a legtöbbről ki sem derül, hogy milyen "hasznosítható" tulajdonságokkal rendelkezik. Már ott tartunk, hogy bizonyos – korábban tűzzel vassal irtott – gyomnövényünket védelemben kell részesíteni.

A növények származási helyükön természetes társulásban élnek, alkalmazkodva egymáshoz, a környezet klimatikus és talajadottságaihoz, a rovar- és állatvilághoz. Életstratégiájukat ehhez és az őket veszélyeztető kár- és kórokozókhoz igazodva alakítják ki. Ha ez a harmónia, egyensúly megbomlik, a természet igyekszik azt helyreállítani. A civilizáció, a technika gátlástalan térhódítása nyomán meg-

bomlott harmóniát azonban a természet, segítség nélkül, már nem tudja helyreállítani.

A természetes társulásból kiszakadhat a növény más úton is! A kereskedelem már nemcsak országok, de világrészek közötti árucserét bonyolít le. Míg valamikor a zöld tea Indiából hosszú hajóúton érkezve útközben a tengervíz hatására érett feketére, addig ma órák alatt tesz meg hasonló távokat az árú. S nemcsak a kereskedelmi árucikkek, hanem a kór- és károkozók, gyommagvak is károsodás nélkül messzire jutnak.

Ilyen bevándorló Európában a parlagfű, amelyik Amerika száraz, meleg területeiről érkezett, s míg ott meg kellett küzdenie az életbenmaradásáért, itt kedvező körülményekre lelt. Nem hozta magával kártevőit, de megőrizte sanyarú sorsához alkalmazkodó harcos természetét.

Mi a gond a gyomokkal? Elveszik a termesztett növény elől a fényt, tápanyagot, nedvességet, ezért a termelő mindent megtesz irtásukra. A gyomirtás lehet mechanikai, kémiai, biológiai, illetve ezek kombinációja.

A mechanikai gyomirtás házikerti méreteken történhet kapálással, sarabolással, szántóföldön sorközművelő eszközökkel, kézi kapálással kiegészítve. A fáradtságos munka kiváltására, és a hosszabb távú gyomirtás érdekében kísérletezték ki a vegyszeres gyomirtást. Más-más vegyszer kell a különböző kultúrákban és a különböző gyomok ellen. A hatásos védekezéshez nem elég a megfelelő vegyszer beszerzése, hanem a gyomosodás mértékének ismerete is szükséges a hatékony és gazdaságos adagoláshoz. A gyomirtó vegyszerek nem veszélytelen anyagok, beszerzésük, tárolásuk, majd megsemmisítésük szakembert igényel. Elmondható, hogy vegyszeres gyomirtás 200 m² alatti területnagyságnál nem "kifizetődő".

A kapálással elvágjuk a gyomok gyökerét, s így elszárad a növény. A vegyszerek a levélen vagy a gyökérzeten keresztül felszívódva mérgezik meg s pusztítják el a növényt. A biológiai védekezés módszerei ma még ugyancsak hiányosak és kevésbé eredményesek.

De ennyi elvi bevezető után nézzük meg, mi a helyzet a parlagfűvel? Európába a 19. század végén hurcolták be. Hozzánk a Balkánon keresztül érkezett még az 1920-as években. Somogyban

jelent meg először, s onnét terjedt északra, majd észak-kelet felé, legkésőbb a Tiszántúlt meghódítva. Mára már elborította az egész országot, s csak a magasabb hegyek mentesek a parlagfűtől.

Nagyfokú elterjedését, s a gyomok közötti első helyezését azzal érte el, hogy mindent megtesz az életben maradásáért. Ha lekaszáljuk, bokrosan kihajt, s még késő ősszel is képes virágozni. Elhulló magja, ha túl mélyre kerül, elfekszik, s csak ha újra felszín közelébe, kedvező körülmények közé ér, akkor kel ki. Olyan anyagot bocsát ki, ami környezetében gátolja más növények csírázását, s maga elfoglalja a hiányos kelés miatt üresen maradó felületeket.

A parlagfű melegkedvelő növény. Csírázása április elejétől az első őszi fagyokig tart. Május közepe-végén éri el azt a méretet, amit már fel lehet ismerni. Ilyenkor még könnyen kihúzható a talajból, s ezzel a kihúzott növényegyed meg is semmisül. Később, amikor már hatalmas növénné fejlődött, olyan mélyen hatol le a karógyökere, hogy már nem tudjuk kihúzni. Ekkor már megjelennek virágai is, amelyek – mivel hím-nős virágú – bőven ontják virágporukat. Az ekkor megkísérelt mechanikus gyomirtás már inkább csak sarjhajtások nevelésére készíti a növényt, miközben a gyomirtásával kísérletező erőteljesen allergizáló pollenfelhőnek van kitéve.

A kézzel történő parlagfű-irtás csak bizonyos területnagyságig és egyedszám mellett lehet hatásos és végezhető el. A "szomszéd" építés alatt álló telkét rövid idő alatt teljesen birtokba veszi a parlagfű, de általában a közterületek, árokpartok, útszélek töltésoldalak parlagfű mentesítése sem oldható meg kézi erővel. Itt alkalmazható lehet a kaszálás, azonban a fentiekre tekintettel ez csak akkor eredményes, ha azt a tenyészidőszak folyamán többször megismételjük, nem engedve, hogy a parlagfű új erőre kapva virágzásig jusson.

A kertjére valamit adó tulajdonos az egész kertjét tisztán, gyommentesen tartja, s azt győzi is kézi erővel. Adódhat azonban olyan terület, ahol kapával nehezebben boldogul, illetve ahol semmiféle növényt nem tűr meg. Ilyen az utak felülete, a járda és a ház közötti részből s egyéb burkolt terület repedéseiből előbújó gyom. Itt vegyszeres gyomirtáshoz – más haszonnövények veszélyeztetése nélkül totális gyomirtóhoz – lehet folyamodni.

Ahogy már mondtam, a vegyszerek nem veszélytelen anyagok. Előírások adják, hogy milyen védőöltözetben, milyen módon lehet azokat használni és mennyi a várakozási idő, amíg a területre újra rá lehet menni. Csak eredeti csomagolású vegyszert használjunk, s azt is csak az érvényességi tartományán belül. Jószomszédtól kapott "biztos" szer nem egyszer nagy pusztítást végzett a védeni kívánt állományban, s még jó, ha a "kólás üveg" tartalmát nem húzta meg a családból valaki.

Vannak aztán korlátlanul használható szerek is, amikhez bárki hozzájuthat. Itt sem árt a használati utasítás betartása és az alapos tisztálkodás a szer használata után. A parlagfű irtására ajánlható – kényelmes kiszerelésű – gyomirtó szer a FOZÁT, ami 200 ml-es flakonban kapható, s ára 500 Ft körül van. Ha ezzel lepermetezzük a növényt, az pár nap múlva fonnyadni kezd és két héten belül elpusztul.

A parlagfű harcos ellenség, kérdés, hogy az ellene hirdetett hadjárat milyen eredményt hoz. A városon belül őrzőjáratokat kell szervezni, a keléstől a virágzás kezdetéig fel kell keresni minden utcát, teret, parlagot, kiderítendő, hogy van-e ott parlagfű. A talált példányt – ha még lehet – el kell távolítani, ha nem, akkor jelenteni az irtására kötelezettnek. Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata rendeletet hozott a parlagfű irtására és e munkának meg is szavazta anyagi fedezetét. A város kötelessége a közterületeken – azok karbantartásával egyidőben – a parlagfű irtása is. A magánterületek tulajdonosait fel kell szólítani, s végrehajthatatlanság esetén – terhükre – kényszerirtást végeztetni.

A parlagfű ellen a Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület kezdeményezésére a Mosonmagyaróvári Környezetvédő Egyesülettel és a Mosonmagyaróvári Kertészek és Kertbarátok Szövetségével összefogva meghirdette az első parlagfűmentesítési programot. Felhívást intézett a város civil szervezetei közül azokhoz, amelyek városrésznyi területet fednek le. Így a Mosoni Polgári Kör, Ipartelepi Lakók Egyesülete, az Egyesület a Városközpontért, a MOFÉM Körzeti Egyesület, a Majoroki Polgári Kör vezetőjét kérte fel a Városvédő Egyesület elnöke, hogy területükön önkéntesek részvételével szervezzenek őrzőjáratokat a parlagfű kelésének, terjedésének megfigyelésére. Az önkéntesek kiképzését magam vál-

lalom. A megfigyelésben résztvevők előre nyomtatott kártyákat kapnak, amin hetenként jelenthetik, mit tapasztaltak a körzetükben. Ezeket a kártyákat a Városvédő Egyesület gyűjti össze, s gondoskodik a továbbításáról a szükség szerinti eljárás érdekében. Ezeknek a kártyáknak a kiértékelésével átfogó képet kapunk a város parlagfű helyzetéről. Érdekes lesz majd összehasonlítani pár év ilyenirányú felmérését, s azt összevetni pl. az allergológiai szakrendelés statisztikájának alakulásával. Remélem, hogyha mindenki komolyan veszi feladatát, kimutatható eredményt fogunk elérni.

A város megtisztítása azonban mit sem ér, ha a környező szántóterületről újra bekerül a fertőzés. Megfelelő előkészítés után a 2002-es esztendőben szándékozunk a mostanihoz hasonló kampányt szervezni, de már a szántóföldi területek kis- és nagybirtokosai számára.

A tábla szélének gyomosságából nem lehet a táblán belüli állapotra következtetni. A szántóföldi fertőzöttség mértéke légi felvételek segítségével jól nyomon követhető. Ma már a föld felszínéről a legkülönbözőbb célra légi felvételek sorozata készül. A pár száz métertől a 6 ezer méteres magasságig készült felvételek alkalmasak meglévő térképek aktualizálására, újak készítésére. E felvételeken a talaj elszíneződéséből kirajzolódó kontúrok alapján a régészek rég eltemetett épületek, települések nyomára bukkannak. Hamis színtechnikával készült felvételek alapján következtetni lehet a növényborítottság mértékére, annak egészségi állapotára, korára, a termés hozamra stb. Ma már légi felvételek alapján a táblán belüli differenciált műtrágyázás is megvalósítható. A parlagfű, arra alkalmas színszűrővel készített légi felvételen felismerhető, így a borítottság mértéke, az előfordulás helye rögzíthető, a növény fejlettsége megállapítható, aminek alapján a beavatkozás módja, mértéke, időpontja megtervezhető.

A parlagfű harcos hódító! Legyőzése szervezeten, optimális időben, teljeskörűen, szakszerűen végzett munkától várható. A civil szervezetek ereje éppen abban van, hogy a társadalom széles rétegét képesek mozgósítani, a jó cél érdekében csatasorba állítani. Ha mindenki – a *hatóság* és az *egyén* is – megteszi, ami a kötelessége, ami tőle elvárható, remélhetjük, hogy e “közellenség” visszaszorul, esetleg teljesen el is tűnik városunkból.

Dokumentumok

MOSONMAGYARÓVÁR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

13/2000.(V.31.)ÖKT

r e n d e l e t e

a parlagfű visszaszorításáról

Mosonmagyaróvár város Önkormányzatának Képviselő-testülete a helyi önkormányzatról szóló 1990. évi LXV.tv. 16 §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

Általános rendelkezések

1. §

A rendelet célja a parlagfű okozta allergiás betegségek csökkentése érdekében Mosonmagyaróvár város közigazgatási területén elszaporodott parlagfű visszaszorítása.

2. §

- (1) A rendelet hatálya Mosonmagyaróvár város közigazgatási területére terjed ki.
- (2) A rendelet hatálya a jogi és magánszemélyre, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező más szervekre egyaránt kiterjed.

A parlagfű visszaszorításának szabályai

3. §

- (1) Mosonmagyaróvár város közigazgatási területén a jogi és magánszemélyek, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek a tulajdonukban (kezelésükben, használatukban), a bérlők a bérleményükben lévő területet kötelesek folyamatosan a parlagfűtől mentesíteni.
- (2) Az ingatlan tulajdonosai (kezelői, használói, bérloői) kötelesek az ingatlan előtti közterület útpadkáig terjedő részének - beleértve a vízvezető árkot is - parlagfűmentesítéséről gondoskodni.

- (3) A területen található parlagfű gyomirtását lehetőleg mechanikus módszerrel kell elvégezni. Amennyiben a kaszálás, kapálás, a gyomnövény kihúzása nem alkalmazható, a parlagfű vegyszeres gyomirtásához felhasználható készítményekről a Győr-Moson-Sopron megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás szakvéleménye irányadó.

4. §

- (1) A parlagfű felismerésének elősegítéséről, előfordulási helyének, visszaszorítási módjainak, továbbá a parlagfű okozta allergiás megbetegedésekkel kapcsolatos **legfontosabb tudnivalóknak az érdekeltek körében történő tudatosításáról** a Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Fenntartási Osztálya, valamint a Humánszolgáltató Osztály gondoskodik.
- (2) A parlagfű visszaszorítással kapcsolatos tájékoztatáshoz igénybe kell venni a helyi újságot, szórólapokat, plakátokat és egyéb tömegkommunikációs eszközöket.

Szabálysértési rendelkezések

5. §

- (1) Szabálysértést követ el és 30 000,- Ft-ig terjedő pénzbírsággal súlytható az, aki e rendelet 3. §-ában foglaltakat megszegi.
- (2) Azokon a területeken, ahol a parlagfű visszaszorítási kötelezettségnek a jogerős szabálysértési felelősségre vonástól számított 15 napon belül sem tesznek eleget, a terület tulajdonosa (kezelője), bérlője költségére a területet parlagfűtől való mentesítési munkáját a jegyző elvégezteti.

Vegyes és záró rendelkezések

6. §

- (1) A parlagfűmentesítési kötelezettségek ellenőrzéséről a jegyző gondoskodik.
- (2) E rendelet 2000. június 1-én lép hatályba.

Parlagfű-mentesítést fejtett technikával, szervezetten, hatékonyan *

Reisinger Péter

A városi ember sokkal érzékenyebb a külső természeti hatásokra, mint az, aki a természet viszontagságain edződött. A városi embert sújtja – allergizálja – a por, a zaj, a közlekedésből és ipari tevékenységből keletkező légszennyezés. Emellett az arra érzékenyek tavasztól késő őszig különösen sokat szenvednek a virágportól. A város körngetegének – egyébként sivatagi klímáját – a parkok, fasorok teszik elviselhetővé. Ugyanakkor néhány alkalmazott faj (hárs, nyár) bőséges virágporával maga is hozzájárul a szénanátha kialakulásához. De a telepített növényeknél sokkal veszélyesebbek a gyomnövények, különösen a parlagfű, az Ambrosia elatior.

Ez a növény Magyarországon nem őshonos, a tengeren túlról a 19. század végén hurcolták be, de – a korabeli agrotechnikának köszönhetően – ekkor még kipusztult. Az 1920-as évek végén délről, Somogyon át támadott újra, s rohamosan terjeszkedett. Terjedését siettetette az intenzív vegyszeres gyomirtás, ami a konkurenseket kiirtva kedvezett a rezisztens parlagfűnek. Ahhoz, hogy eredményesen tudjunk védekezni ellene, meg kell ismernünk.

A parlagfű talajban nem válogatós, de a lazább talajon szebben "díslik". A tavaszi, laza térállású kultúrákban, parlagon, utak, vasutak töltésén, árokparton, ápolatlan parkokban, utcákon, telekhatáron összefüggő állományt alkothat. Április elején kezd csírázni, de kelése folyamatosan tart az első fagyokig. Ettől függően 20-120 cm magas növénné fejlődik. Levelei szárnyaltan szeldeltek, szára felálló, felső részen dúsan elágazó. Gyökere orsó- vagy karógyökér. Termős virágzata a levélhónaljbán, porzós virága a száron fűzészerűen helyezkedik el. Virágzása július közepétől a fagyokig tart. Termése október közepére érik be, növényenként pár száz, de akár 3-4000 kaszatot hoz. Magja a talajban elfekszik a kedvező körülményekre várva.

A parlagfű a fekete ürömmel összetéveszthető, de míg az előbbi egynyári növény és éppen ezért nedves talajból könnyen kihúzható, az üröm többéves, s még felázott talajból sem húzható ki könnyedén.

Az élet számos területén használják eredményesen a légifotogrammetriát. Ami a földön járó embernek fel sem tűnik – foltok, összefüggések – az a magasból kirajzolódva addig rejtett dolgokat mutat meg. Az természetes, hogy a térképezésben, a meglévő térképek aktualizálásában, javításában alkalmazzák. A régészek a talajfelszín elszíneződéséből kirajzolódó kontúrok alapján rég eltemetett épületeket, településeket fedezhetnek fel. A legfejlettebb mezőgazdaság a légifelvételek alapján már táblán belül is képes differenciált műtrágyázást megvalósítani. A parlagfű, arra alkalmas színszűrőkkel készített légifelvételeken felismerhető, így a borítottság mértéke, az előfordulás helye

hatékonyság szorosan összefügg. Szervezetten, optimális időben, teljeskörűen, szakszerűen végzett munkától várható el, hogy hatékony legyen. Folyamatos irtástól visszaszorulását, ideális esetben eltűnését remélhetjük.

Mit lehet tenni, illetve mit tehetnek a város- és faluvédők a parlagfű terjedése ellen? Miután egynyári növény és maggal szaporodik, a magképződést kell megakadályozni. Nyilván, más az eljárás a mezőgazdasági területen és más a városi, lakott környezetben.

A városi zöldterületek ápolásához hozzá tartozik a kapálás, gyomlálás, rendszeres fűnyírás. Az ápolt területeken nem is él meg a parlagfű. De a kerítés tövében, a "senki földjén" nincs ilyen veszélynek kitéve. Ki kell húzni tövestől még virágzás előtt, így virágpora sem keletkezik, de magot sem hoz a továbbéléséhez. Csak rendszeres – évi 2-3 – kaszálással irtható, mert ellenkező esetben újra hajt, s bár satnyább, de több ágat, s így több virágot hoz. Rendszeres és következetes gyomlálással tehát legyőzhető! Persze, ehhez nem elég, hogy én magam a környezetemben irtsam a gyomot, s vele a parlagfűvet! Csak széleskörű, országos, sőt "globális" összefogással lehet elérni, hogy itt se uralkodhasson el, ahol a természetes rovarkártevője hiányzik. Erre nagyon jó egy ilyen civil szerveződés a maga talán 300 szervezetével, ami átfogja az egész országot. Részben széleskörű propagandát képes kifejteni, részben tagjait a mechanikai gyomirtásra meg tudja nyerni.

Ilyen országos akciókat az iskolások bevonásával szoktak szervezni. A parlagfű erre nem alkalmas! Amikor már észrevehető és felismerhető méretű, az iskolások nyári vakációra mentek. Ősszel erre biztatni a gyermekeket – kitéve őket a tömény virágporfertőzésnek – felelőtlenség!

A parlagfű irtására törvény is kötelezi a tulajdonost. A mulasztókkal szemben az önkormányzat eljár, sőt, a tulajdonos terhére a gaztalanítást elvégeztetheti. A város- és faluvédő egyesületeknek abban is nagy szerepe lehetne, hogy számonkéri a törvény betartását és betartatását, ugyanis a parlagfűves területek az önkormányzati vagy intézményi tulajdonú, illetve kezelésű területeken "díszlenek" leginkább.

* Elhangzott a Város- és Faluvédők Szövetsége XIX. Országos Találkozásának ZÖLDFELÜLETGAZDÁLKODÁS ÉS TERMÉSZETVÉDELEM című szekciójának konferenciájának Mosonmagyaróváron 2000. augusztus 4-én.

A Város- és Faluvédők Szövetsége Közgyűlésén hozott határozat

(Mosonmagyaróvár, 2000. augusztus 4.)

Zöldfelületgazdálkodás és természetvédelem

A Közgyűlés – egyetértve az országos találkozókhoz hozott korábbi határozatok eredményességének a szekcióban történt értékelésével – egybehangzóan rendkívül fontosnak tartja a települések zöldfelületgazdálkodásának irányítását kertészmérnökökre bízni, mert a szakmai irányítás önmagában is megtakarítást jelent. Ahol ez nem megoldható, ott több település közösen állítson munkába kertészmérnököt ilyen céllal. Más esetben – ha így szükséges – az önkormányzat bízjon meg körzetében működő kertészeti céget a település tereinek, parkjainak, fasorainak gondozásával.

A városfejlesztési tervek figyelembe vételével a városi főkerész, de minden esetben városi alkalmazásban álló kertészmérnök dolgozza ki a település faállományának a fenntartási és gondozási tervét.

A Szövetség tagegyesületei tekintsék kiemelt feladatuknak a településük parlagfűmentesítését, és lehetőségeiken belül tegyenek meg mindent a mentesítés kezdeményezésére. A Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület felajánlja, hogy a Szövetség részére megszervezi az első országos parlagfűmentesítési konferenciát.

A Közgyűlés egyhangúlag szót emel a települések kandelábereinek – szinte kizárólagosan alkalmazott, rendkívül pénzigényes, és ma már az uniformizálást közelítő – virágosítása ellen, ami nem helyettesítheti az utcák és terek virágágyait.

A Közgyűlés javasolja, a Szövetség kérje fel a Nyugat-Magyarországi Egyetemet vadgesztenye-levélaknázó moly ellenálló vadgesztenye klónok előállítására.

A parlagfű-mentesítés ismeretterjesztő rendezvényei

03.22. 17 ó. Kulturális Központ	Dr. Czimber Gyula	előad.+film+szórólap
03.26. 08 ó. Bartók Béla Iskola	Pölöskei Anikó	tájék.+szórólap
03.26. 11 ó. Haller János Iskola	Párkányi Gábor	tájék.+szórólap
03.28. 08 ó. Móra Ferenc Isk.	Pölöskei Anikó	tájék.+szórólap
03.28. 10 ó. Újhelyi Imre Isk.	Párkányi Gábor	tájék.+szórólap
03.28. 14 ó. Bólyai János Isk.	Pölöskei Anikó	tájék.+szórólap
03.29. 07 ó. Fekete István Isk	Párkányi Gábor	tájék.+szórólap
03.29. 15 ó. A FÖLD NAPJA	Dr. Nagy György Pölöskei Anikó Párkányi Gábor	tájék.+film
03.30. 07 ó. Fekete István Isk.	Párkányi Gábor	tájék.+szórólap
04.04. 16 ó. Szív Egyesület	Kocsis Józsefné	film
04.05. 17 ó. Kulturális Központ	Dr.Szalai Zsuzsa	előad.+film+szórólap
04.26. 17 ó. Kulturális Központ	Dr.Reisinger Péter	előad.+film+szórólap
05.28. 15 ó. MOFÉM telep	Dr. Nagy György Dr.Reisinger Péter	helyszíni tájékozt.
05.28. 16 ó. Majorok	Dr. Nagy György Dr.Reisinger Péter	helyszíni tájékozt.
05.28. 17 ó. Halászi úti ltp.	Dr. Nagy György Dr.Reisinger Péter	helyszíni tájékozt.
05.31. 16 ó. Ipartelep	Dr. Nagy György Dr.Reisinger Péter	helyszíni tájékozt.
05.31. 17 ó. Városközpont	Dr. Nagy György Dr.Reisinger Péter	helyszíni tájékozt.
06.11. 15 ó. Kossuth Gimn.	Dr. Nagy György Dr.Reisinger Péter	tájékozt.+szórólap
06.22. 09 ó. DUÓ TV	Dr. Nagy György Resch István	tájékoztatás

MEGÁLLAPODÁS

mely létrejött egyrészről Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata, mint megbízó, másrészről a Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület mint megbízott között az alábbiak szerint:

- A Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület vállalja az Önkormányzat 13/2000.(V.31.) ÖKT. rendeletének 4. §. (1.), (2.) bekezdése szerint előírt, parlagfűvel kapcsolatos ismeretterjesztő munkát.

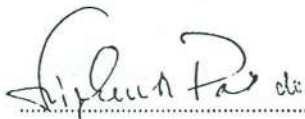
A parlagfű felismerésének elősegítésére, a védekezés módjainak megismerésére kiadványokat készített. A lakosság felkészítésére előadásokat szervez.

- Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata fentiek tárgyi feltételeinek biztosítására 300.000.- Ft-ot, azaz Háromszázezer forintot a Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület 11737076-20029834 sz. számlájára a megállapodás aláírását követően átutal.

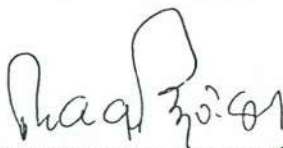
- A Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület a program teljesítése után, de legkésőbb 2001. október 30-ig az átutalt pénzeszköz felhasználásáról számlák benyújtásával elszámol.

A nem szabályozott kérdésekben a vonatkozó jogszabályok az irányadók.

Mosonmagyaróvár, 2001. március 28.

Stipkovits Pál Dr. Lascsikné Dr. Bozsi Sarolta
(megbízó képviselőtőbén)

Dr. Nagy György
(megbízott képviselőtőbén)

Meghívó

A Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület – a Mosonmagyaróvári Környezetvédő Egyesülettel és a Kertészek és Kertbarátok Szövetségével együttműködve – előadássorozatot rendez

"A város parlagfűmentesítése"

érdekében a Flesch Károly Kulturális Központ nagyklubjában 2001. március 22-én 17 órai kezdettel.

**Megnyitja
Stipkovits Pál
polgármester**

**Előadó
Dr. Czimber Gyula
egyetemi tanár
tanszékvezető**

Az egyesületek tagjait és minden kedves érdeklődőt hívják és várják a

Rendezők

LEF

A CSALÁD NAPILÁPIJA

ezren vonul

tö

Hétfő, 2001. március 26.

MOSONMAGYARÓVÁR

Parlagfű: Honnan jött, hogy néz ki?

Ha már itt van, ismerjük is meg!

Mosonmagyaróváron első alkalommal fogott össze három helyi egyesület egy önkormányzati rendeletben tavaly óta kötelezővé tett, és minden jogi, valamint magánszemélyre, szervezetre kötelező feladat elősegítéséért. A város- és a környezetvédezők, valamint a kertbarátok a város parlagfű-mentesítéséért szállnak közösen harcba.

Leghatékonyabb fegyverük az információszolgáltatás, amit felnőtteknek szóló előadás-sorozat, gyermekeknek tájékoztató iskolai program, a média közreműködése és szórólapok terjesztése alapoz meg.

Első alkalommal dr. Czímber Gyula egyetemi tanár „különóráján” közérthető módon szolt arról, miként került hozzánk és hogyan néz ki e gyorsan terjedő, pollenjével az ember immun-

rendszerét bombázó, népegészségügyileg nagyon veszélyes gyomnövény.

A parlagfű (ambrosia elatior, vagy ambrosia artemisiifolia) Észak-Amerikából származik, magva Európába gabonaszállítmányokkal kerülhetett be az 1860-as években. A Kárpát-medencében Orosván 1908-ban találta meg a nagy botanikus, Jávorka Sándor.

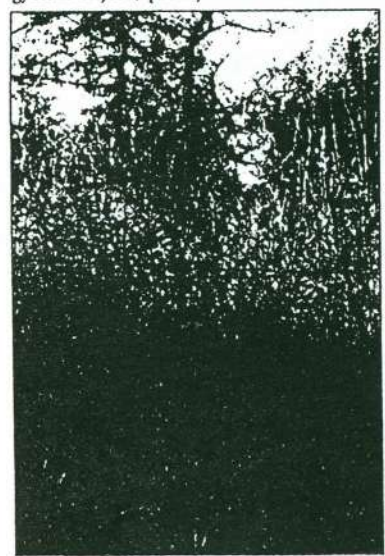
Hazánkba – Priszter Szaniszló szerint – véglegesen 1922-ben hurcolták be Jugoszláviából. Azóta rohamosan terjed, s ma gyakorlatilag az egész országban jelen van, de talajtípusonként különböző mennyiségben. Nemcsak a szántók gyomnövénye, hanem utak, vasutak mentén, töltéseken, városi virágágyásokban burjánzik, sőt, még utcai virágágyásokban és a járdaszélek kövei között is felbukkan.

A napraforgóval együtt a fészkes virágzatúak családjába tartozik. A parlagfű egyéves, 20–120 centiméter magas, rendszerint igen ágas, terebélyes gyom. Külseje miatt gyakran összetévesztik a feketeürömmel és a kenderrel is. Természetes növénytársulásokban ritkán fordul elő, jobban szereti a szántóföldeket, a megbolygatott s aztán parlagon hagyott földeket.

Magvai 3–4 milliméter hosszúak, áprilisban a talaj felengedése után tömegesen csíráznak. Erőteljes vegetatív növekedése június-augusztus hónapokra esik, virágzásának ideje augusztus és szeptember. A pollenjére érzékeny betegeknek ezek a legkellemetlenebb hónapok.

Az ambrosia hatalmas mennyiségű virágporát a szél veszi hátra, s így elrepül akár 50–60 kilométerre is. Terjedéséhez a száraz, napos idő a legkedvezőbb, amire most még várni kell.

Ellene hatékonyan úgy lehet védekezni, hogy a növény virágzás előtt gyökerestül kihúzzuk a csírázó gyomot. Ezért fontos, hogy minél többen felismerjük a növényt. A sokak szenvedéséért felelős parlagfű hamarosan ismét közénk furakodik, irtása mindannyiunk érdeke. A növény okozta ártalmakról a következő nyilvános előadást dr. Szalai Zsuzsanna főorvos tartja április 5-én délután 5 órától a Flesch Károly Kulturális Központ nágyklubjában.

ÍGY KEZDŐDIK: A parlagon hagyott területek-ből íme egy példa.

an

amatőr
álkodik
a utcán
pelyeket
használat
lehet kö-
lekedő hely-

asor nyo-
mározni a
tápanyag is.
ezek, és ki-
kérhetes be-
c egy mace-
akig anyagi
ilyen módon
tudott a riasz-
gyáltalan nem

a napokban el-
tartóztatást pe-
ndelte a bíróság.
i minden bizony-
a az országból.
írásunk a 8. oldalon

Meghívó

**A Mosonmagyaróvári
Városvédő Egyesület – a
Mosonmagyaróvári Környe-
zetvédő Egyesülettel és a
Kertészek és Kertbarátok
Szövetségével együtt –
előadást és filmvetítést
rendez**

A PARLAGFŰ OKOZTA ÁRTALMAKRÓL

**a Flesch Károly Kulturális Központ
nagyklubjában
2001. április 5-én 17 órai kezdettel.**

**Előadó
Dr. Szalai Zsuzsanna
igazgatófőorvos
a Karolina Kórház
Pulmonológiai Osztályának
vezetője**

**Az egyesületek tagjait és minden kedves
érdeklődőt hívják és várják a**

Rendezők

Napjainkban mind többet hallunk arról, hogy a lakosság csaknem

tíz százaléka érzékeny a parlagfű (*Ambrosia elatior*) virágporára. A magánszervezésű Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület a Mosonmagyaróvári Környezetvédő Egyesülettel, valamint a Kertészek és Kerbarátok Szövetségével együttműködve előadássorozatot rendezett a város parlagfűmentesítése érdekében.

Stipkócs Pál polgármester megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy a városban működő polgári szervezetek összefogva harcot hirdetnek a parlagfű ellen. Ha mindenki a maga háza táján rendet tart és arra felhívja a szomszédok figyelmét, elérhetjük, hogy előbb gyérül, majd el is tűnik a városunkból és annak környékéről a parlagfű.

Dr. Czimber Gyula egyetemi tanár, tanszékezet a növény biológiájáról tartott előadást.

A parlagfű erőszakos gyomnövény, csaknem mindenütt él, a házunk körüli kertekben, az utak és a járdaszegélyek mentén, az árokpartokon, a gyepekben és tömegesen az elhanyagolt területeken. A települések határain, a beépítésre váró ügrynevezett gazdátlan területek nevelnek különösen nagy állományokat. A szántóföldeken, a nem művelt területeken, a napraforgó-, szója-, burgonya- és kukoricaföldeken találjuk meg leggyakrabban.

A parlagfű fiatal korában pusztítható a legeredményesebben. Általában április végétől egész nyáron át csírázik. Mosonmagyaróváron és környékén augusztus elejétől virágzik és az őszi-téli fagyok hatására pusztul el. A virág-

zást követően egészen a fagyok beálltáig borszantja és betegíti meg a parlagfűre érzékeny embertársainkat.

Környezetünk gondos rendben tartásával védekezhünk ellene. Rendszeresen kapdjunk és gyomláljunk a folyamatos csírázás miatt. Ha már nagyra nőtt, kézi és gépi kapálással, nagyobb összefüggő területeken pedig szárzóval gyéríthetők. A kaszálás után a hónaljhajdásokból kinövő oldalágakat gyakori, ismételt kaszálással távolítsuk el.

Gyomirtó szerrel is lehet ellene védekezni a növény fiatal korában, ahol tömegesen él. A szabadforgalmú Gialka gyomirtó szerből hűti permetezőgéphez körülbelül 15 liter vízhez fél liter szert tegyünk és ezzel alaposan permetezzük le a parlagfűvet. A hatását egy hét múlva fejtí ki, a gyomnövény elszárad. A Gialka minden zöld növényt kipusztít, amellyel érintkezik, még a kultúrnövényt és a gyept is. A szernek nincs a talajban utóhatása és gyakorlatilag nem mérgező.

Dr. László László

2001. AUGUSZTUS 23-26.

Állattenyésztés, birkó, minősítés, show-műsorok
Növénytermesztés, gépésztés, technológiák
Élelmiszeripar, borászat, kóstolók

INFORMÁCIÓ ÉS JELENTKEZÉS

Baranya Megyei Vállalkozói Központ

7621 Pécs, Felsőmalom u. 13.

Mobil: (06-20) 376-7494.

Telefon: (06-72) 214-050

bmvk@matavnet.hu

Kedvezményes részvételi

lehetőség.

Időszaki piaci minimum-maximum árak alakulása 2001. április 18-24-ig (Ft/kg)

Termék	Bp., Nagykorosi út		Békéscsaba		Kecskemét nagyb.		Kaposvár		Miskolc nagyb.		Szolnok		Szeged nagyb.	
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
Burgonya	53	73	80	120	56	62	70	80	48	60	70	90	50	70
Bab, száraz	260	420	400	700	280	320	250	650	280	320	400	500	300	330
Vöröshagyma	70	90	110	150	70	90	80	120	80	120	80	120	55	90
Fokhagyma	240	360	500	600	350	350	400	499	300	320	350	500	300	340
Sárgarépa	40	160	140	160	60	80	100	160	100	120	120	180	70	100
Petrezselyemgyökér	80	175	150	350	150	250	150	200	110	180	200	400	80	140
Zellergyökér	40	80	100	600	95	110	200	200	110	140	200	250	50	90
Paradicsom	320	350	400	460	200	350	399	450	360	420	450	520	300	380
Uborka	120	280	160	220	230	260	200	250	110	130	180	250	150	210
Karfiol	180	200	320	350	300	310	280	320	180	220	260	300	0	0
Fejes káposzta	40	45	50	70	25	35	45	60	25	30	60	100	25	35
Kelkáposzta	100	110	140	160	50	70	90	110	190	210	100	140	40	60
Karalábé	30	60	0	0	15	60	0	0	45	60	120	150	50	80
Zöldpaprika	25	60	188	938	25	60	300	700	25	75	520	1320	50	90
Spenót (paraj)	100	120	360	400	0	0	300	600	0	0	300	400	150	150
Alma	55	240	60	100	25	70	70	90	30	65	40	130	40	90
Termesztett gomba	167	500	350	400	0	0	280	380	240	320	390	420	0	0

PIAC

Agrárgazdasági Kutató és Informatikai Intézet Piaci-információs Szolgálat. Telefon: 301-4174, telefon/fax: 311-0282

Meghívó

**A Mosonmagyaróvári
Városvédő Egyesület – a
Mosonmagyaróvári Kör-
nyezetvédő Egyesülettel
és a Kertészek és Kert-
barátok Szövetségével
együtt – előadást és
filmvetítést rendez**

A parlagfű elleni védekezésről

**a Flesch Károly Kulturális Központ
nagyklubjában
2001. április 26-án 17 órai kezdettel.**

**Előadó:
Dr. Reisinger Péter
egyetemi tanár
intézetigazgató**

**Az egyesületek tagjait és minden
kedves érdeklődőt hívják és várják a**

Rendezők

AC

www.kisalfold.hu Kisregiónok 7

Parlagfű- őrző egész nyáron

Jaj

a száguldóknak!

Új sebességmérővel gyarapodott a
Czornai Rendőrkapitányság eszkö-
ztára

8. oldal

A viros parlaffü-mentesítésé
érdekében megmondult moson-
mogyoróvári város- és környé-
zervedők, kertészek és kertbará-
tok a rémát ragláló három elő-
adásból álló sorozat végén
egygyeztetésre hívták az akcióban
szerepet vállalni kívánó város-
szervezőket.

Dr. Reisinger Péter növényvé-
dő szakmérnök a megbeszélésen
vállalta, hogy a gyomnövények
megismerésére a helyszínen
őszra meg az előfordulásával,
felértékelésével a szerveződések
tudnivalókat a kapcsolatos
önkéntesséivel a sor. ami-
zőkora május utolsó felében
és júniusban kerülhet sor. ami-
kor a növény már elég nagy ah-
hoz, hogy könnyen megkülön-
böztesse legyen más zöldsék-
től, de még nem virágzik, tehát
nem tudja a szél szárnyára eres-
teni allergén pollenjét.

A civil szervezetek ragatni
szükség esetén csatlakozni a
szervezőknek annyi a
dík sor

Imák az évig

Az ismeretlen ismerősök sze-
be is könnyeket csalt az a-
ap délelőtti temetői szertar-
nyet *Benkovich Ferenc*.
zentlélek-templom plé-
vái pülsz prelátus celebrál-
temetőgőben. A sir-
országban is nagy
temetőben gyer-
aradványait he-
vugalomra. A
három ur-
vetség el és
vessző tisz-
hamvát
tek el
cse-
ik-

ÖRÖM ÉS MEGHATOTTSÁG: Bauer Barbara tegnap ballagott el a győri Képző és Iparművészeti Szakköznevelőiskola (KISZ) 10. osztályából. A búcsú napján ünnepelte tizenkilencedik születésnapját ÁMK kézművesiskolájából. A búcsú napján ünnepelte tizenkilencedik születésnapját.

Csapda: A szá

T⁴⁷gyal

III!

soproni bombát

311!

Parlagfű megfigyelési lap

Megfigyelés helye (út, utca, tér stb.)

Megfigyelés napja

Parlagfű

- nem található ☐
- elszórtan található (5-10) ☐
- kisebb csoportokban (10-20) ☐
- nagyobb foltokban (20-50) ☐

Egyéb észrevétel:

Megfigyelő neve:

MAJOROK

MOFÉM TELEP

VÁROSKÖZPONT

MOSON

IPARTELEP

Kérjük hétfőn az alábbi
cívre leadni:

Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület
Helyben
Flesch Károly Kulturális Központ
portája

Társadalmi összefogás a parlagfű ellen

Az elmúlt év májusában Mosonmagyaróvár Önkormányzata a Civil Fórum kezdeményezésére alkotta meg a parlagfű visszaszorítását célzó helyi rendeletet. Források nélkül egy jogszabály végrehajtása mit sem ér, ezért a Civil Fórum javaslatára a képviselő-testület a 2001 évi költségvetésben 3 millió forintot különített el a parlagfű irtására. A feladat megoldásának támogatására civil szervezetek fogtak össze, melyek nevében *Dr. Nagy György*, a Városvédő Egyesület elnöke nyilatkozott lapunknak.

A professzor úr mindenekelőtt megköszönte az önkormányzat 300 ezer forintos támogatását, melyet az *Idegenforgalmi, környezetvédelmi és városfenntartási bizottság* döntésével kaptak a kezdeményezők. A *Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület* 15 éves fennállása óta először fogott össze a *Mosonmagyaróvári Környezetvédő Egyesülettel* és a *Kertészek és Kertbarátok Mosonmagyaróvári Szövetségével* egy társadalmi probléma megoldása érdekében.

Akciótervet dolgoztak ki annak érdekében, hogy felhívják a lakosság figyelmét a parlagfű okozta népegészségügyi problémákra, a gyomnövény felismerésére és irtására. Tavasszal három előadásból álló sorozatot szerveztek, melyen *dr. Czímber Gyula* professzor, *dr. Szalai Zsuzsanna* igazgató főorvos és *dr. Reisinger Péter* igazgató-professzor tartott szakértő előadást. Az érdeklődők itt

megismerkedhettek a parlagfű elterjedésének „fejlődéstörténetével”, mellyel mára kivívták az első számú gyomnövény kétes hírnevét, s azzal a statisztikával, mely bizonyítja, hogy Mosonmagyaróváron ezzel párhuzamosan exponenciálisan növekedett az allergológiai szakrendelésen megjelentek száma. Ezenkívül az általános iskolákat külön megke-resték, s a gyermekek részére is tájékoztatást adtak.

Az akciótér második részében május közepétől július végéig a városrészi egyesületek bevonásával parlagfű őrjáratokat szerveztek. *Dr. Nagy György* örömmel újságolta, hogy ebben partner volt valamennyi városrészi egyesület (*Mosoni Polgári Kör*, *Majoroki Polgári Kör*, *Egyesület a Városközpontért*, *Ipartelepi Lakók Egyesülete*, *MOFÉM Környéki Lakók Egyesülete*). Ügynevezett (Folytatás a következő oldalon)

marvány, granit, burkolólapok
szigetelőanyagok

gipszkarton

díszpanel

külső járó-
lapok, kövek

szén 4000 cal-
6000 cal-ig, hasáb,
fűrészt, hasogatott
kemény tuzifa

SCHIEDL

átudalók

Dunatherm és
SOFA nyílászárók

Terranova, LB Knauf vakolatok,
ragasztók, pincefalazó

palafólam, JAMINA cserép,
Bramac

bitumenzsundely

gerendák

bolcsőelemek

fedőlemez

ADDENDA KFT.
(Majoroki Tüzip)

**GÉPI
FÖLDMUNKÁK**

Móvár, Pozsonyi u. 69. Tel/fax: 96/204-047 Tel: 96/217687 telefonrendelés alapján házhozszállítás

(Folytatás az előző oldalról)

„Parlagfű megfigyelési lapot” osztanak szét, melyen a lakosság bejelentheti, mikor és hol talált parlagfűves területet. Kiemelte, hogy Reisinger Péter vállalta, szükség szerint helyszíni segítséget ad az aktívának a parlagfű felismerése érdekében. A kitöltött lapokat folyamatosan le lehet adni a Flesch Károly Kulturális Központ portáján, ahonnan azok a szervezőkhöz kerülnek. Minden héten kedden értékeli a bejelentéseket, s azt összeítve a Polgármesteri Hivatalhoz juttatják el. A Hivatal aztán intézkedhet, a parlagfű irtásra rendelkezésre álló költségvetési keretösszeg terhére elvégezetheti a munkát.

Nálunk mindig van
AKCIÓS ÉPÍTŐANYAG
a kedves vásárlók
részére!

Winkler Tűzép

Mosonmagyaróvár
Halászi út
Telefon: 218-000

A városvédők vezetője rendkívül fontosnak tartotta a társadalmi összefogást, hiszen a parlagfű problémája évről-évre visszatérő kérdés lesz, s csakis így lehet eredményesen felvenni vele a küzdelmet. Végül felvetette, ha a város az ötlet mellé állna, a Városvédő Egyesület szívesen megszervezné az első Országos Parlagfűmentesítési Konferenciát.

Nagy Sándor

Jótekonysági est

A Mosonmagyaróvári Kulturális Egyesület május 4-én jótekonny célú színházi estet szervezett a tiszai árvízkarosultak javára a Fehér Ló Közösségi Házban. A nyírcsászári (Nyírbátor melletti település) ZSOMI színikör Móricz Zsigmond Sári bíró című népi komédiáját mutatta be három felvonásban.

Az előadás előtt Nagy Sándor elnök köszöntö meg a jótekonny cél támogatását. Jegybevételeiből és adományból 15.000 forint jött össze, melyet az önkormányzat erre a célra nyitott számlájára utaltak át. A fellépő csoport nevében Fodor Zsolt, Nyírcsászári polgármestere köszöntö meg a meghívást, s mutatta be a települést és a színjátszó együttest.

(A produkcióban ismét találkozhattak a nézők a polgármesterrel, ő játszotta a darab címszerepét! Sajnálatos, hogy a darabot kevesen látták. A nézőtérben ülők kellemes élményekkel gazdagodtak, jól szórakoztak. A vendég színjátszók is szóvá tették a nézőszámot. A szerk. megjegyzése)

CIVIL TÜKÖR 2001. június. Kiadja és sokszorosítja: Mosonmagyaróvári Kulturális Egyesület

Felelős kiadó és szerkesztő: Nagy Sándor. Lapterjesztés: Tóth Zoltánné és Magyar Posta

Szerkesztőség címe: 9201 Mosonmagyaróvár, Pacsirta u. 14. Pf. 152.

Telefon 96/217-388, Telefax: 96/219-801, E-mail: mkultegy@matavnet.hu, ISSN: 1417-5541

madancék

**Ajándék
lépcsővel!**

komfort

• konyha • fürdő • lakóterendek
Az ETO Stadion mögött. Telefon: 96-529-903

A CSALÁD NAPILAPJA

szám ■ 2001. július 11., szerda

Riasztás!

sor07:

Reisinger Péter
szociális tanár

HAT Szög
Parlagfű

[illegible]

A parlamenti ellenőrzési feladat sajátságai, hogy nemcsak beszámolókat kell készíteni a kormányról, hanem konkrétan tenni is kell érte. Mosonmagyaróváron a tavasz folyamán következős szervezetek jelölték ki, melynek állomását a városvezetés ösztönli, illetve támogatja. Pécsiől Debrecenig vagy Mosonmagyaróvárig számos olyan szervezet, amelynek a fontos népszerűségi feladat az, hogy az emberek előtt tartsák fel a város képét. Számos jó ötletet és követelményt hoztak ki az évek során, ezek szeretnénk már az interneten elérhetővé tenni.

A parlamenti ellenőrzési feladat sajátságai, hogy nemcsak beszámolókat kell készíteni a kormányról, hanem konkrétan tenni is kell érte. Mosonmagyaróváron a tavasz folyamán következős szervezetek jelölték ki, melynek állomását a városvezetés ösztönli, illetve támogatja. Pécsiől Debrecenig vagy Mosonmagyaróvárig számos olyan szervezet, amelynek a fontos népszerűségi feladat az, hogy az emberek előtt tartsák fel a város képét. Számos jó ötletet és követelményt hoztak ki az évek során, ezek szeretnénk már az interneten elérhetővé tenni.

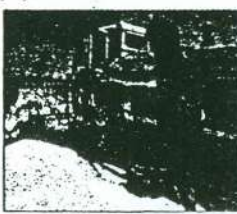
sz érkeztet a Magyar Te-
dönközlést. A ku-
ldöge a négy pályá-
zija ki azt az egyet,
urátoron dönt.
mációdí szert
lépett elő Fri-
showman,
nőközlés-
le az di-
ek ter-
s-
s-
s-

RATNI

és felejteti

✓ vetésterület több
✓ dőlt a betakarítás

2 olda

Fridi nyer?

lavalyit, de kedv

Lőjárás esetén még továbbulhat a kocka.

az elmúlt hét végéig
életréve akadt, gyak-
ranul sekélyebb víz-
a magyarországi szar-
t legalább ilyen fon-

A turisták ellenben nem panaszkodnak: a levegő és a víz hőmérséklete mostanra már tényleg a júliusi idezi, s a balatoni árak „visszafogottan drágának” minősíthetők. A megyei nyaralók annak is örülnek, hogy a friss Kisaludról a Balaton mellett s

Riport a 3. oldalon

Interjú a 3. oldalon

9 770133 150033

TARTALOM

BEVEZETŐ

Dr. Nagy György ny. egyetemi tanár, a Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület elnöke	3
--	---

MEGNYITÓ

Stipkovits Pál polgármester	6
-----------------------------	---

ELŐADÁSOK

Amit a parlagfűről tudni kell	
Dr. Czimber Gyula egyetemi tanár, tanszékvezető, a Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület alelnöke	11
A parlagfű okozta ártalmakról	
Dr. Szalai Zsuzsanna igazgató-főorvos	21
A parlagfű elleni védekezés	
Dr. Reisinger Péter egyetemi tanár, intézetigazgató	27

DOKUMENTUMOK

Helyi rendelet a parlagfű visszaszorításáról	34
Dr. Reisinger Péter korreferátuma a Falu- és Városvédők XIX. Országos Találkozóján	36
A Város- és Faluvédők Szövetségének határozata	38
A parlagfű-mentesítés ismeretterjesztő rendezvényei	39
Megállapodás a várossal	40
Meghívó (2001. március 22.)	41
Ha már itt van ...	42
Meghívó (2001. április 5.)	43
Harc a parlagfű ellen ...	44
Meghívó (2001. április 26.)	45
Irtható, de hogyan?	46
Parlagfű őrzője egész nyáron	47
Parlagfű megfigyelési lap	48
Társadalmi összefogással a parlagfű ellen	49
Hatszögű parlagfű	51

**AZ ELSŐ VÁROSI PARLAGFŰ-MENTESÍTÉSI PROGRAMBAN
EGYÜTTMŰKÖDŐ EGYESÜLETEK**

Rendezők

Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület

Elnök: Dr. Nagy György
Engels Frigyes út 14.; T: 579 706

Mosonmagyaróvári Környezetvédő Egyesület

Elnök: Ballainé Kovalszky Éva
Templom utca 3.; T: 217 121

Kertészek és Kertbarátok Mosonmagyaróvári Szövetsége

Elnök: Kocsis József
Rákóczi Ferenc utca 56.; T: 213 353

A megfigyelésben résztvevő szervezetek

Mosoni Polgári Kör

Elnök:: Nagy Mihály
Töltés utca 6.; T: 212 710

Majoroki Polgári Kör

Elnök: Kránitz Péter
Wittmann Antal utca 67.; T: 205 331

Ipartelepi Lakosok Egyesülete

Elnök: Mandl Anrásné
Gyümölcsös utca 10.; T: 214 043

MOFÉM Körzeti Lakosok Egyesülete

Elnök: Kő László
Hold utca 4.; T: 219 320

Városközpontért Egyesület

Elnök: Resch István
Mosonyi Mihály utca 41.; T: 213 945